

**Föreskrifter
om ändring i Skolverkets föreskrifter
(SKOLFS 2011:28) om kursplaner för
grundskolans ämnen och ämnesområden;**

SKOLFS 2018:26

Utkom från trycket
den 2 juli 2018

beslutade den 31 maj 2018.

Med stöd av 2 § förordningen (SKOLFS 2010:255) om läroplan för grundskolan föreskriver Skolverket att bilaga 1 och 2 till Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:28) om kursplaner för grundskolans ämnen och ämnesområden ska ha följande lydelse.

Dessa föreskrifter träder i kraft den 2 juli 2018.

På Skolverkets vägnar

PETER FREDRIKSSON

Kristina Dahlberg

KURSPLANER FÖR GRUNDSÄRSKOLANS ÄMNEN**Bild**
-----**Centralt innehåll****| I årskurs 1–3****| Bildframställning**

- Framställning av berättande bilder, till exempel sagobilder.
- Teckning, måleri och modellering.
- Fotografering och överföring av bilder med hjälp av digital teknik.
- Presentation av eget bildskapande.

| Redskap för bildframställning

- Några verktyg och tekniker för bildframställning.
- Material som kan användas vid framställning av två- och tredimensionella bilder, till exempel papper, lera och naturmaterial.

| Bildanalys

- Bilder från olika genrer, kulturer och tidsepoker och hur de är utformade.
- Informativa bilder och vilka budskap de förmedlar.

| Ämnesspecifika begrepp

- Ord, begrepp och symboler inom ämnet bild, till exempel för att samtala om bilder.

| I årskurs 4–6**| Bildframställning**

- Framställning av berättande bilder, till exempel seriebilder.
- Teckning, måleri, modellering och konstruktion.
- Fotografering och överföring av bilder med hjälp av digital teknik.
- Presentation och utvärdering av eget bildskapande.

| Redskap för bildframställning

- Några verktyg och tekniker för bildframställning.
- Material som kan användas vid framställning av två- och tredimensionella bilder, till exempel papper, lera och naturmaterial.
- Bildkomposition med hjälp av färg, form och yta.

- Bilder från olika genrer, kulturer och tidsepoker. Hur de är utformade och vilka budskap de förmedlar.
- Reklam- och nyhetsbilder. Vilket budskap de förmedlar och vilken påverkan de kan ha.
- Informativa bilder, till exempel läromedelsbilder. Vilka budskap de förmedlar och vilken påverkan de kan ha.
- Några inhemska konstnärer och deras verk.

| Ämnesspecifika begrepp

- Ord, begrepp och symboler inom ämnet bild, till exempel för att samtala om bilder och utvärdera arbetsprocesser.

| I årskurs 7–9

| Bildframställning

- Framställning av berättande och informativa bilder, till exempel seriebilder och illustrationer till text.
- Kombinationer av bild, ljud och text, till exempel serier och film.
- Fotografering och filmande. Hur foto och film kan redigeras med hjälp av digital teknik.
- Presentationer och utvärderingar av eget bildskapande.

| Redskap för bildframställning

- Material, verktyg och tekniker. Hur dessa kan användas för bestämda syften i två- och tredimensionella bilder.
- Bildkomposition. Skapa rumslighet med hjälp av linjer, för- och bakgrund.

| Bildanalys

- Bilder som behandlar frågor om identitet, kön, sexualitet, etnicitet och maktrelationer. Vilket budskap de förmedlar och vilken påverkan de kan ha.
- Konst- och dokumentärbilder samt arkitektur. Några historiska och samtida bilduttryck och stilar.
- Några internationella konstnärer och deras verk.

| Ämnesspecifika begrepp

- Ord, begrepp och symboler inom ämnet bild, till exempel för att samtala om bilder och utvärdera arbetsprocesser.

Engelska

| I årskurs 1–3

| Tala och samtala

- Vardagliga hälsnings-, avskeds- och artighetsfraser.
- Frågeord, frågor och svar.
- Korta fraser om vardagliga ämnen.
- Sånger, ramsor, lekar och spel.

| Lyssna och läsa

- Berättelser för barn, sånger och ramsor.
- Filmer och dramatiserade berättelser för barn.
- Ord och ordbilder, till exempel på skyltar och i reklam.

| Skriva

- Ord och ordbilder.

| Kultur och samhälle

- Familjeliv och vardag i någon del av världen där det engelska språket används.

| I årskurs 4–6

| Tala och samtala

- Vardagliga hälsnings-, avskeds- och artighetsfraser.
- Frågeord, frågor och svar.
- Korta fraser om vardagliga ämnen.
- Presentation av den egna personen, vardagen och närmiljön.
- Sånger, ramsor, lekar, spel och dramatiseringar.

| Lyssna och läsa

- Berättelser, sånger och ramsor.
- Filmer och dramatiserade berättelser för barn.
- Instruktioner och beskrivningar.
- Ord och ordbilder, till exempel på skyltar och i reklam.

| Skriva

- Ord och ordbilder.

| Kultur och samhälle

- Familjeliv och vardag i delar av världen där det engelska språket används.

| *Tala och samtala*

- Samtal om vardagshändelser och bekanta och aktuella ämnen.
- Dramatiseringar och rollspel med dialogen i centrum.
- Samtal om egna tankar och upplevelser.
- Presentationer som är berättande, beskrivande och informerande.

| *Lyssna och läsa*

- Talad engelska och texter från olika medier.
- Filmer och dramatiserade berättelser för unga.
- Beskrivande och informerande texter som förekommer i vardagen, till exempel instruktioner och nyhetsartiklar.
- Berättande texter.

| *Skriva*

- Beskrivningar och meddelanden.

| *Kultur och samhälle*

- Människors livsvillkor, familjeliv och vardag i delar av världen där det engelska språket används.

Hem- och konsumentkunskap

Idrott och hälsa

Centralt innehåll

| I årskurs 1–3

| *Rörelse*

- Grovmotoriska grundformer, till exempel rulla, hoppa, balansera. Deras sammansatta former i redskapsövningar, lekar, danser och rörelser till musik, såväl inomhus som utomhus.
- Lekar och deras regler.
- Takt och rytm i lekar, danser och rörelser till musik.
- Rörelser i vatten. Att balansera, flyta och simma i mag- och ryggläge.

| *Hälsa och livsstil*

- Klädsel för olika aktiviteter.
- Samtal om upplevelser av olika fysiska aktiviteter.

- Att orientera sig i närmiljön.
- Lekar och rörelseaktiviteter i natur- och utemiljöer under olika årstider. Allemansrättens grunder.
- Hänsynstagande och säkerhet i samband med fysiska aktiviteter.

| *Ämnesspecifika begrepp*

- Ord, begrepp och symboler inom ämnet idrott och hälsa för att till exempel samtala om rörelseaktiviteter.

| **I årskurs 4–6**

| *Rörelse*

- Grovmotoriska grundformer, till exempel stödja, kasta och klättra. Deras sammansatta former i redskapsövningar, lekar, danser och rörelser till musik, såväl inomhus som utomhus.
- Lekar, danser och idrotter och deras regler.
- Takt och rytm i lekar, danser och rörelser till musik.
- Rörelser i vatten. Att balansera, flyta och simma i mag- och rygggläge.

| *Hälsa och livsstil*

- Samband mellan rörelse, hälsa och livsstil.
- Klädsel för olika aktiviteter och betydelsen av omklädning och dusch.
- Förebyggande av skador, till exempel genom uppvärmning.
- Samtal om upplevelser av olika fysiska aktiviteter.

| *Friluftsliv och utevistelse*

- Att orientera sig i närmiljön. Hur man ger och följer vägbeskrivningar.
- Lekar och rörelseaktiviteter i skiftande natur- och utemiljöer under olika årstider. Allemansrättens grunder.
- Hänsynstagande och säkerhet i samband med fysiska aktiviteter.
- Badvett och säkerhet vid vatten, även vintertid. Hur man kan hantera nödsituationer vid vatten med hjälpredskap.

| *Ämnesspecifika begrepp*

- Ord, begrepp och symboler inom ämnet idrott och hälsa för att till exempel samtala om rörelseaktiviteter och utvärdera arbetsprocesser.

| **I årskurs 7–9**

| *Rörelse*

- Rörelseförmågor och hur de utvecklas av varierande aktiviteter.
- Styrketräning, konditionsträning, rörlighetsträning och mental träning. Hur dessa aktiviteter påverkar rörelseförmågan och hälsan.

- Hur digitala och andra verktyg kan användas i samband med rörelseaktiviteter.
- Lekar, spel och idrotter och deras regler.
- Traditionella och moderna danser. Rörelse- och träningsprogram till musik.
- Olika simsätt i mag- och ryggläge.

Hälsa och livsstil

- Att sätta upp mål för välbefinnande, till exempel förbättring av konditionen. Samband mellan hälsa, rörelse, kost och hygien.
- Hur individens val av idrotter och andra fysiska aktiviteter påverkas av olika faktorer, till exempel av kön.
- Samtal om upplevelser av olika fysiska aktiviteter och träningsformer, kroppsuppfattning och självbild.
- Kroppsideal inom idrotten och samhället i övrigt. Dopning och vilka lagar och regler som reglerar detta.
- Arbetsställningar och belastningar vid fysiska aktiviteter och förebyggande av skador, till exempel genom uppvärmning och allsidig träning.
- Första hjälpen och hjärt-lungräddning.

Friluftsliv och utevistelse

- Att orientera sig i kända miljöer, såväl med som utan digitala verktyg. Enkla kartors uppbyggnad.
- Hur olika friluftsanskativiteter kan planeras och genomföras.
- Rättigheter och skyldigheter i naturen enligt allemansrätten.
- Kulturella traditioner i samband med friluftsliv och utevistelse.
- Badvett och säkerhet vid vatten, även vintertid. Hur man kan hantera nödsituationer i och vid vatten med alternativa hjälpredskap, enligt principen för förlängda armen.

Ämnesspecifika begrepp

- Ord, begrepp och symboler inom ämnet idrott och hälsa för att till exempel samtala om rörelseaktiviteter och utvärdera arbetsprocesser.

Matematik

Centralt innehåll

I årskurs 1–3

Problemlösning

- Strategier för matematisk problemlösning i vardagliga situationer.

SKOLFS 2018:26 | Taluppfattning och tals användning

- Naturliga tal mellan 1 och 100 och hur de storleksordnas, jämförs och delas upp. Hur de används för att ange antal och ordning.
- Naturliga tal och hur de uttrycks och visas med ord, konkret material, symboler, bilder och på tallinje.
- De fyra räknesätten och hur de kan uttryckas och visas med ord, konkreta material, bilder och symboler.
- Centrala metoder för addition och subtraktion vid huvudräkning, vid beräkningar med skriftliga metoder och vid användning av digitala verktyg.
- Tal i bråkform, till exempel en halv ($\frac{1}{2}$).
- Rimlighetsbedömning i vardagliga situationer.

| Algebra

- Likhetsstecknets innebörd.
- Hur enkla mönster i talföljder och enkla geometriska mönster kan konstrueras.
- Hur entydiga, stegvisa instruktioner kan följas. Symbolers användning vid stegvisa instruktioner.

| Tid och pengar

- Enheter och uttryck för tid, till exempel klockslag, idag och år.
- Sedlars och mynts namn och värde i relation till varandra. Digitala betalningssätt.

| Sannolikhet och statistik

- Undersökningar i för eleven bekanta situationer, till exempel prisjämförelser och temperaturmätningar. Hur information kan avläsas ur tabeller och diagram.

| Geometri

- Lägesord och hur de används för att beskriva placering i rummet, till exempel över, under, framför och bakom.
- Några geometriska objekt. Hur de benämns och hur de ser ut.
- Geometriska begrepp, till exempel längd, bredd och höjd.
- Mätning av längd, volym och massa samt vanliga måttenheter till exempel liter och kilogram.
- Geometriska mönster.

| Ämnesspecifika begrepp

- Ord, begrepp och symboler inom ämnet matematik för att till exempel beskriva matematiska problem.

| *Problemlösning*

- Strategier för matematisk problemlösning i vardagliga situationer.

| *Taluppfattning och tals användning*

- Naturliga tal mellan 1 och 1000 och hur de storleksordnas, jämförs och delas upp. Hur de används för att ange antal och ordning.
- Naturliga tal och hur de uttrycks och visas med ord, konkret material, symboler, bilder och på tallinje.
- De fyra räknesätten och hur de kan uttryckas och visas med ord, konkreta material, bilder och symboler.
- Centrala metoder för addition och subtraktion vid huvudräkning, vid beräkningar med skriftliga metoder och vid användning av digitala verktyg.
- Tal i bråkform.
- Rimlighetsbedömning i vardagliga situationer.

| *Algebra*

- Likhetsstecknets innebörd.
- Hur enkla mönster i talföljder och enkla geometriska mönster kan konstrueras.
- Hur entydiga, stegvisa instruktioner kan konstrueras, beskrivas och följas som grund för programmering. Symbolers användning vid stegvisa instruktioner.

| *Tid och pengar*

- Enheter och uttryck för tid, till exempel minut, igår och vecka.
- Mäta och uttrycka tid, till exempel med klocka.
- Sedlars och mynts namn och värde i relation till varandra. Digitala betalningssätt.

| *Sannolikhet och statistik*

- Begreppet slump och slumpmässiga händelser i experiment och spel.
- Undersökningar i för eleven bekanta situationer. Tabeller och diagram och hur de kan användas för att sortera data och beskriva resultat, såväl med som utan digitala verktyg. Hur information kan avläsas ur tabeller och diagram.

| *Geometri*

- Lägesord och hur de används för att beskriva placering i rummet, till exempel över, under, framför och bakom.
- De geometriska objekten cirkel, kvadrat, rektangel och triangel. Hur de benämns och hur de ser ut.
- Geometriska begrepp, till exempel längd, bredd och höjd.

- Mätning av längd, volym och massa samt vanliga måttenheter.
- Geometriska mönster.
- Proportionella samband, däribland begreppen dubbelt och hälften.

| Ämnesspecifika begrepp

- Ord, begrepp och symboler inom ämnet matematik för att till exempel beskriva matematiska problem och utvärdera arbetsprocesser.

| I årskurs 7–9

| Problemlösning

- Strategier för matematisk problemlösning i vardagliga situationer.

| Taluppfattning och tals användning

- Naturliga tal och hur de storleksordnas, jämförs och delas upp. Hur de används för att ange antal och ordning.
- Naturliga tal och enkla tal i decimal- och bråkform. Hur de uttrycks och visas med ord, konkreta material, symboler och bilder samt på tallinje.
- Hur de fyra räknesätten uttrycks och visas med hjälp av ord, konkreta material, bilder och symboler.
- Centrala metoder för de fyra räknesätten vid överslagsberäkning, huvudräkning samt vid beräkningar med skriftliga metoder och digitala verktyg. Metodernas användning i olika situationer.
- Tal i decimal- och bråkform och deras användning i vardagliga situationer.
- Negativa tal och deras användning i konkreta och vardagliga situationer, till exempel vid mätning av temperatur.
- Begreppet procent och hur det används och uttrycks.
- Rimlighetsbedömning i vardagliga situationer.

| Algebra

- Hur symboler kan användas för att beteckna till exempel förflyttning eller ett obekant tal.
- Hur mönster i talföljder och geometriska mönster kan konstrueras, beskrivas och uttryckas.
- Hur algoritmer kan skapas och användas vid programmering. Programmering i visuella programmeringsmiljöer.

| Tid och pengar

- Enheter för tid, till exempel timmar och minuter och hur de förhåller sig till varandra.
- Olika sätt att uppskatta och mäta tidsskillnader, till exempel med klocka.
- Pengars värde och användning och hur de kan växlas. Digitala betalningsätt.

- Sannolikhet, chans och risk grundat på observationer, simuleringar eller statistiskt material från vardagliga situationer. Jämförelser av sannolikheten vid olika slumpmässiga försök.
- Undersökningar i olika situationer. Tabeller och diagram och hur de kan användas för att sortera data och beskriva resultat från undersökningar, såväl med som utan digitala verktyg. Hur information kan avläsas ur tabeller och diagram.

| Geometri

- De geometriska objekten cirkel, kvadrat, rektangel och triangel. Hur de avbildas och beskrivs, såväl med som utan digitala verktyg.
- Geometriska begrepp, till exempel hörn, sida, sträcka och vinkel.
- Mätning och uppskattning av längd, volym och massa med vanliga måttenheter.
- Proportionella samband samt enkel förstoring och förminskning.
- Geometriska mönster och hur de kan konstrueras.

| Ämnesspecifika begrepp

- Ord, begrepp och symboler inom ämnet matematik för att till exempel beskriva matematiska problem och utvärdera arbetsprocesser.

Modersmål utom nationella minoritetsspråk

Centralt innehåll

| I årskurs 1–3

| Tala, lyssna och samtala

- Hur man kan använda omskrivningar, växlingar mellan språk och visuell förstärkning, till exempel bilder, tecken och kroppsspråk, för att förstå och göra sig förstådd.
- Kommunikation i olika sammanhang. Lyssna, svara, fråga, berätta samt uttrycka önskemål och känslor.
- Muntligt berättande i olika sammanhang.
- Uttal, betoning och satsmelodi.

| Läsa och skriva

- Lässtrategier, till exempel ordbilder, för att avkoda och förstå texter.
- Läsriktning samt skrivteckens form och ljud i jämförelse med svenskan.
- Strategier för att skriva elevnära texter.

SKOLFS 2018:26 | *Berättande texter och faktatexter*

- Berättande texter och poetiska texter för barn: rim, ramsor och sånger från områden där modersmålet talas.
- Beskrivande och förklarande texter för barn, till exempel faktatexter, med anknytning till traditioner i områden där modersmålet talas.

| *Kultur och samhälle*

- Lekar och sånger från områden där modersmålet talas.
- Högtider och traditioner som eleven möter i olika sammanhang.

| **I årskurs 4–6**

| *Tala, lyssna och samtala*

- Hur man kan använda omskrivningar, växlingar mellan språk och visuell förstärkning, till exempel bilder, tecken och kroppsspråk, för att förstå och göra sig förstådd.
- Kommunikation i olika sammanhang. Lyssna, svara, fråga, berätta samt uttrycka önskemål och känslor.
- Muntligt berättande i olika sammanhang.
- Uttal, betoning och satsmelodi.

| *Läsa och skriva*

- Lässtrategier, till exempel ordbilder, för att avkoda och förstå texter.
- Läsriktning samt skrivteckens form och ljud i jämförelse med svenskan.
- Strategier för att skriva elevnära texter.

| *Berättande texter och faktatexter*

- Berättande texter och poetiska texter för barn: rim, ramsor, sånger och skönlitteratur från områden där modersmålet talas.
- Beskrivande och förklarande texter för barn, till exempel faktatexter, med anknytning till traditioner och företeelser i områden där modersmålet talas.

| *Kultur och samhälle*

- Lekar och sånger från områden där modersmålet talas.
- Högtider och traditioner som eleven möter i olika sammanhang.

| **I årskurs 7–9**

| *Tala, lyssna och samtala*

- Hur man kan använda omskrivningar, växlingar mellan språk och visuell förstärkning, till exempel bilder, tecken och kroppsspråk, för att förstå och göra sig förstådd.
- Kommunikation i olika sammanhang och för olika syften. Hur åsikter, intresse och argument kan uttryckas.

- Muntliga presentationer i olika sammanhang.
- Uttal, betoning och satsmelodi. Modersmålets uttal i jämförelse med svenskan.

Läsa och skriva

- Lässtrategier för att avkoda och förstå olika texter. Sökläsning och läsning mellan raderna.
- Strategier för att skriva olika typer av texter och hur man anpassar innehållet till olika mottagare.
- Modersmålets uppbyggnad. Ordbildning och meningsbyggnad på modersmålet i jämförelse med svenskan.

Berättande texter och faktatexter

- Berättande texter och poetiska texter för barn och unga från områden där modersmålet talas.
- Berättande texters budskap, uppbyggnad och innehåll.
- Beskrivande och förklarande texter, till exempel nyhetsartiklar, med anknytning till traditioner och företeelser i områden där modersmålet talas.

Kultur och samhälle

- Seder, bruk och traditioner i områden där modersmålet talas.
- Barn och ungdomars vardagsliv i områden där modersmålet talas i jämförelse med vardagsliv i Sverige.

Modersmål – finska som nationellt minoritetsspråk

Centralt innehåll inom ramen för finska som förstaspråk

I årskurs 1–3

Tala, lyssna och samtala

- Kommunikation i olika sammanhang. Lyssna, svara, fråga, berätta samt uttrycka önskemål och känslor.
- Muntligt berättande i olika sammanhang.
- Hur man kan använda omskrivningar, växlingar mellan språk och visuell förstärkning, till exempel bilder, tecken och kroppsspråk, för att förstå och göra sig förstådd.
- Uttal, betoning och satsmelodi.

Läsa och skriva

- Lässtrategier, till exempel ordbilder, för att avkoda och förstå texter.
- Läsriktning samt skrivteckens form och ljud.
- Strategier för att skriva elevnära texter.

- Berättande texter och poetiska texter för barn: rim, ramsor och sånger från områden där språket används.
- Beskrivande och förklarande texter för barn, till exempel faktatexter, med anknytning till sverigefinska och finska traditioner och kulturella uttrycksformer.
- Filmer och dramatiserade berättelser för barn.

| *Sverigefinsk kultur*

- Högtider och traditioner och andra kulturella uttryck som eleven möter i olika sammanhang.
- Lekar och sånger med anknytning till sverigefinsk kultur.

| **I årskurs 4–6**

| *Tala, lyssna och samtala*

- Kommunikation i olika sammanhang. Lyssna, svara, fråga, berätta samt uttrycka önskemål och känslor.
- Muntligt berättande i olika sammanhang.
- Hur man kan använda omskrivningar, växlingar mellan språk och visuell förstärkning, till exempel bilder, tecken och kroppsspråk, för att förstå och göra sig förstådd.
- Uttal, betoning och satsmelodi.

| *Läsa och skriva*

- Lässtrategier, till exempel ordbilder, för att avkoda och förstå texter.
- Läsriktning samt skrivteckens form och ljud.
- Strategier för att skriva elevnära texter.

| *Texter*

- Berättande texter och poetiska texter för barn: rim, ramsor, sånger och skönlitteratur från olika tider och områden där språket används.
- Beskrivande och förklarande texter för barn, till exempel faktatexter, med anknytning till sverigefinska och finska traditioner och kulturella uttrycksformer.
- Filmer och dramatiserade berättelser för barn.

| *Sverigefinsk kultur*

- Högtider och traditioner och andra kulturella uttryck som eleven möter i olika sammanhang.
- Lekar och sånger med anknytning till sverigefinsk kultur.

| *Tala, lyssna och samtala*

- Kommunikation i olika sammanhang och för olika syften. Hur åsikter, intresse och argument kan uttryckas.
- Muntliga presentationer i olika sammanhang.
- Hur man kan använda omskrivningar, växlingar mellan språk och visuell förstärkning, till exempel bilder, tecken och kroppsspråk, för att förstå och göra sig förstådd.
- Uttal, betoning och satsmelodi.

| *Läsa och skriva*

- Lässtrategier för att avkoda och förstå olika texter. Sökläsning och läsning mellan raderna.
- Språkets grundläggande struktur med ordbildning och meningsbyggnad.
- Strategier för att skriva olika typer av texter och hur man anpassar innehållet till olika mottagare.

| *Texter*

- Berättande texter och poetiska texter för barn och unga från områden där språket används.
- Berättande texters budskap, uppbyggnad och innehåll.
- Beskrivande och förklarande texter, till exempel nyhetsartiklar, med anknytning till sverigefinska och finska traditioner och kulturella uttrycksformer.
- Filmer och dramatiserade berättelser för unga.

| *Sverigefinsk kultur*

- Seder, bruk och traditioner.
- Barns och ungdomars vardagsliv i miljöer där språket används.

Centralt innehåll inom ramen för finska som andraspråk

| I årskurs 1–3

| *Tala, lyssna och samtala*

- Hälsningsfraser och korta fraser om vardagliga ämnen.
- Frågeord, frågor och svar.
- Strategier för att lösa språkliga problem i samtal, till exempel gester och frågor.
- Presentation av den egna personen, vardagen och närmiljön.
- Språkliga företeelser som uttal och intonation i det språk eleverna möter.

| *Läsa och skriva*

- Lässtrategier, till exempel ordbilder, för att avkoda och förstå enkla texter.
- Instruktioner och beskrivningar.

- Ord och ordbilder, till exempel på skyltar och i reklam.
- Alfabetet samt förhållandet mellan ljud och bokstav.

| *Texter*

- Berättande texter och poetiska texter för barn: rim, ramsor och sånger från områden där språket används.
- Enkla beskrivande och förklarande texter för barn, till exempel faktatexter, med anknytning till sverigefinska och finska traditioner och kulturella företeelser.
- Filmer och dramatiserade berättelser för barn.

| *Sverigefinsk kultur*

- Högtider och traditioner och andra kulturella uttryck som eleven möter i olika sammanhang.
- Lekar och sånger med anknytning till sverigefinsk kultur.

| **I årskurs 4–6**

| *Tala, lyssna och samtala*

- Hälsningsfraser och korta fraser om vardagliga ämnen.
- Frågeord, frågor och svar.
- Strategier för att lösa språkliga problem i samtal, till exempel gester, frågor och omformuleringar.
- Presentation av den egna personen, vardagen och närmiljön.
- Språkliga företeelser som uttal och intonation i det språk eleverna möter.

| *Läsa och skriva*

- Lässtrategier, till exempel ordbilder, för att avkoda och förstå enkla texter.
- Instruktioner och beskrivningar.
- Ord och ordbilder, till exempel på skyltar och i reklam.

| *Texter*

- Berättande texter och poetiska texter för barn: rim, ramsor och sånger från olika tider och områden där språket används.
- Enkla beskrivande och förklarande texter för barn, till exempel faktatexter, med anknytning till sverigefinska och finska traditioner och kulturella företeelser.
- Filmer och dramatiserade berättelser för barn.

| *Sverigefinsk kultur*

- Högtider och traditioner och andra kulturella uttryck som eleven möter i olika sammanhang.
- Lekar och sånger med anknytning till sverigefinsk kultur.

| *Tala, lyssna och samtala*

- Samtal om ämnesområden som är välbekanta för eleverna, till exempel olika slags händelseförlopp samt egna och andras erfarenheter.
- Dramatiseringar och rollspel med dialogen i centrum.
- Presentationer som är berättande, beskrivande och informerande.
- Strategier för att delta i och bidra till samtal, till exempel frågor samt bekräftande fraser och uttryck.
- Språkliga företeelser som uttal och intonation i det språk eleverna möter.

| *Läsa och skriva*

- Lässtrategier, till exempel ordbilder, för att avkoda och förstå enkla texter.
- Instruktioner och beskrivningar.
- Skrivande av enkla berättande texter.

| *Texter*

- Berättande texter och poetiska texter för barn och unga från områden där språket används.
- Enkla beskrivande och informerande texter som förekommer i vardagen, till exempel instruktioner och nyhetsartiklar.
- Enkla texter för barn och unga med anknytning till sverigefinska och finska traditioner och kulturella företeelser.
- Filmer och dramatiserade berättelser för unga.

| *Sverigefinsk kultur*

- Seder, bruk och traditioner.
- Barns och ungdomars vardagsliv i miljöer där språket används.

Modersmål – jiddisch som nationellt minoritetsspråk

Centralt innehåll inom ramen för jiddisch som förstaspråk

| I årskurs 1–3

| *Tala, lyssna och samtala*

- Kommunikation i olika sammanhang. Lyssna, svara, fråga, berätta samt uttrycka önskemål och känslor.
- Muntligt berättande i olika sammanhang.
- Hur man kan använda omskrivningar, växlingar mellan språk och visuell förstärkning, till exempel bilder, tecken och kroppsspråk, för att förstå och göra sig förstådd.
- Uttal, betoning och satsmelodi.

- Lässtrategier, till exempel ordbilder, för att avkoda och förstå texter.
- Läsriktning samt skrivteckens form och ljud.
- Strategier för att skriva elevnära texter.

| *Texter*

- Berättande texter och poetiska texter för barn: rim, ramsor och sånger från områden där språket används.
- Beskrivande och förklarande texter för barn, till exempel faktatexter, med anknytning till judiska traditioner och kulturella uttrycksformer.
- Filmer och dramatiserade berättelser för barn.

| *Jiddischkultur*

- Högtider och traditioner och andra kulturella uttryck som eleven möter i olika sammanhang.
- Lekar och sånger med anknytning till jiddischkultur.

| **I årskurs 4–6**

| *Tala, lyssna och samtala*

- Kommunikation i olika sammanhang. Lyssna, svara, fråga, berätta samt uttrycka önskemål och känslor.
- Muntligt berättande i olika sammanhang.
- Hur man kan använda omskrivningar, växlingar mellan språk och visuell förstärkning, till exempel bilder, tecken och kroppsspråk, för att förstå och göra sig förstådd.
- Uttal, betoning och satsmelodi.

| *Läsa och skriva*

- Lässtrategier, till exempel ordbilder, för att avkoda och förstå texter.
- Läsriktning samt skrivteckens form och ljud.
- Strategier för att skriva elevnära texter.

| *Texter*

- Berättande texter och poetiska texter för barn: rim, ramsor, sånger och skönlitteratur från olika tider och områden där språket används.
- Beskrivande och förklarande texter för barn, till exempel faktatexter, med anknytning till judiska traditioner och kulturella uttrycksformer.
- Filmer och dramatiserade berättelser för barn.

| *Jiddischkultur*

- Högtider och traditioner och andra kulturella uttryck som eleven möter i olika sammanhang.
- Lekar och sånger med anknytning till jiddischkultur.

| *Tala, lyssna och samtala*

- Kommunikation i olika sammanhang och för olika syften. Hur åsikter, intresse och argument kan uttryckas.
- Muntliga presentationer i olika sammanhang.
- Hur man kan använda omskrivningar, växlingar mellan språk och visuell förstärkning, till exempel bilder, tecken och kroppsspråk, för att förstå och göra sig förstådd.
- Uttal, betoning och satsmelodi.

| *Läsa och skriva*

- Lässtrategier för att avkoda och förstå olika texter. Sökläsning och läsning mellan raderna.
- Språkets grundläggande struktur med ordbildning och meningsbyggnad.
- Strategier för att skriva olika typer av texter och hur man anpassar innehållet till olika mottagare.

| *Texter*

- Berättande texter och poetiska texter för barn och unga från områden där språket används.
- Berättande texters budskap, uppbyggnad och innehåll.
- Beskrivande och förklarande texter, till exempel nyhetsartiklar, med anknytning till judiska traditioner och kulturella uttrycksformer.
- Filmer och dramatiserade berättelser för unga.

| *Jiddischkultur*

- Seder, bruk och traditioner.
- Barns och ungdomars vardagsliv i miljöer där språket används.

Centralt innehåll inom ramen för jiddisch som andraspråk

| I årskurs 1–3

| *Tala, lyssna och samtala*

- Hälsningsfraser och korta fraser om vardagliga ämnen.
- Frågeord, frågor och svar.
- Strategier för att lösa språkliga problem i samtal, till exempel gester och frågor.
- Presentation av den egna personen, vardagen och närmiljön.
- Språkliga företeelser som uttal och intonation i det språk eleverna möter.

| *Läsa och skriva*

- Lässtrategier, till exempel ordbilder, för att avkoda och förstå enkla texter.
- Instruktioner och beskrivningar.

- Ord och ordbilder, till exempel på skyltar och i reklam.
- Alfabetet samt förhållandet mellan ljud och bokstav.

| *Texter*

- Berättande texter och poetiska texter för barn: rim, ramsor och sånger från områden där språket används.
- Enkla beskrivande och förklarande texter för barn, till exempel faktatexter, med anknytning till judiska traditioner och kulturella företeelser.
- Filmer och dramatiserade berättelser för barn.

| *Jiddischkultur*

- Högtider och traditioner och andra kulturella uttryck som eleven möter i olika sammanhang.
- Lekar och sånger med anknytning till jiddischkultur.

| **I årskurs 4–6**

| *Tala, lyssna och samtala*

- Hälsningsfraser och korta fraser om vardagliga ämnen.
- Frågeord, frågor och svar.
- Strategier för att lösa språkliga problem i samtal, till exempel gester, frågor och omformuleringar.
- Presentation av den egna personen, vardagen och närmiljön.
- Språkliga företeelser som uttal och intonation i det språk eleverna möter.

| *Läsa och skriva*

- Lässtrategier, till exempel ordbilder, för att avkoda och förstå enkla texter.
- Instruktioner och beskrivningar.
- Ord och ordbilder, till exempel på skyltar och i reklam.

| *Texter*

- Berättande texter och poetiska texter för barn: rim, ramsor och sånger från olika tider och områden där språket används.
- Enkla beskrivande och förklarande texter för barn, till exempel faktatexter, med anknytning till judiska traditioner och kulturella företeelser.
- Filmer och dramatiserade berättelser för barn.

| *Jiddischkultur*

- Högtider och traditioner och andra kulturella uttryck som eleven möter i olika sammanhang.
- Lekar och sånger med anknytning till jiddischkultur.

| *Tala, lyssna och samtala*

- Samtal om ämnesområden som är välbekanta för eleverna, till exempel olika slags händelseförlopp samt egna och andras erfarenheter.
- Dramatiseringar och rollspel med dialogen i centrum.
- Presentationer som är berättande, beskrivande och informerande.
- Strategier för att delta i och bidra till samtal, till exempel frågor samt bekräftande fraser och uttryck.
- Språkliga företeelser som uttal och intonation i det språk eleverna möter.

| *Läsa och skriva*

- Lässtrategier, till exempel ordbilder, för att avkoda och förstå enkla texter.
- Instruktioner och beskrivningar.
- Skrivande av enkla berättande texter.

| *Texter*

- Berättande texter och poetiska texter för barn och unga från områden där språket används.
- Enkla beskrivande och informerande texter som förekommer i vardagen, till exempel instruktioner och nyhetsartiklar.
- Enkla texter för barn och unga med anknytning till judiska traditioner och kulturella företeelser.
- Filmer och dramatiserade berättelser för unga.

| *Jiddischkultur*

- Seder, bruk och traditioner.
- Barns och ungdomars vardagsliv i miljöer där språket används.

Modersmål – meänkieli som nationellt minoritetsspråk

Centralt innehåll inom ramen för meänkieli som förstaspråk

| I årskurs 1–3

| *Tala, lyssna och samtala*

- Kommunikation i olika sammanhang. Lyssna, svara, fråga, berätta samt uttrycka önskemål och känslor.
- Muntligt berättande i olika sammanhang.
- Hur man kan använda omskrivningar, växlingar mellan språk och visuell förstärkning, till exempel bilder, tecken och kroppsspråk, för att förstå och göra sig förstådd.
- Uttal, betoning och satsmelodi.

- Lässtrategier, till exempel ordbilder, för att avkoda och förstå texter.
- Läsriktning samt skrivteckens form och ljud.
- Strategier för att skriva elevnära texter.

| *Texter*

- Berättande texter och poetiska texter för barn: rim, ramsor och sånger från områden där språket används.
- Beskrivande och förklarande texter för barn, till exempel faktatexter, med anknytning till tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur och kulturella uttrycksformer.
- Filmer och dramatiserade berättelser för barn.

| *Tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur*

- Högtider och traditioner och andra kulturella uttryck som eleven möter i olika sammanhang.
- Lekar och sånger med anknytning till tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur.

| **I årskurs 4–6**

| *Tala, lyssna och samtala*

- Kommunikation i olika sammanhang. Lyssna, svara, fråga, berätta samt uttrycka önskemål och känslor.
- Muntligt berättande i olika sammanhang.
- Hur man kan använda omskrivningar, växlingar mellan språk och visuell förstärkning, till exempel bilder, tecken och kroppsspråk, för att förstå och göra sig förstådd.
- Uttal, betoning och satsmelodi.

| *Läsa och skriva*

- Lässtrategier, till exempel ordbilder, för att avkoda och förstå texter.
- Läsriktning samt skrivteckens form och ljud.
- Strategier för att skriva elevnära texter.

| *Texter*

- Berättande texter och poetiska texter för barn: rim, ramsor, sånger och skönlitteratur från olika tider och områden där språket används.
- Beskrivande och förklarande texter för barn, till exempel faktatexter, med anknytning till tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur och kulturella uttrycksformer.
- Filmer och dramatiserade berättelser för barn.

- Högtider och traditioner och andra kulturella uttryck som eleven möter i olika sammanhang.
- Lekar och sånger med anknytning till tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur.

| **I årskurs 7–9**

| *Tala, lyssna och samtala*

- Kommunikation i olika sammanhang och för olika syften. Hur åsikter, intresse och argument kan uttryckas.
- Muntliga presentationer i olika sammanhang.
- Hur man kan använda omskrivningar, växlingar mellan språk och visuell förstärkning, till exempel bilder, tecken och kroppsspråk, för att förstå och göra sig förstådd.
- Uttal, betoning och satsmelodi.

| *Läsa och skriva*

- Lässtrategier för att avkoda och förstå olika texter. Sökläsning och läsning mellan raderna.
- Språkets grundläggande struktur med ordbildning och meningsbyggnad.
- Strategier för att skriva olika typer av texter och hur man anpassar innehållet till olika mottagare.

| *Texter*

- Berättande texter och poetiska texter för barn och unga från områden där språket används.
- Berättande texters budskap, uppbyggnad och innehåll.
- Beskrivande och förklarande texter, till exempel nyhetsartiklar, med anknytning till tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur och kulturella uttrycksformer.
- Filmer och dramatiserade berättelser för unga.

| *Tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur*

- Seder, bruk och traditioner.
- Barns och ungdomars vardagsliv i miljöer där språket används.

Centralt innehåll inom ramen för meänkieli som andraspråk

| **I årskurs 1–3**

| *Tala, lyssna och samtala*

- Hälsningsfraser och korta fraser om vardagliga ämnen.
- Frågeord, frågor och svar.
- Strategier för att lösa språkliga problem i samtal, till exempel gester och frågor.

- Presentation av den egna personen, vardagen och närmiljön.
- Språkliga företeelser som uttal och intonation i det språk eleverna möter.

| *Läsa och skriva*

- Lässtrategier, till exempel ordbilder, för att avkoda och förstå enkla texter.
- Instruktioner och beskrivningar.
- Ord och ordbilder, till exempel på skyltar och i reklam.
- Alfabetet samt förhållandet mellan ljud och bokstav.

| *Texter*

- Berättande texter och poetiska texter för barn: rim, ramsor och sånger från områden där språket används.
- Enkla beskrivande och förklarande texter för barn, till exempel faktatexter, med anknytning till tornedalingars och andra meänkielitalandes traditioner och kulturella företeelser.
- Filmer och dramatiserade berättelser för barn.

| *Tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur*

- Högtider och traditioner och andra kulturella uttryck som eleven möter i olika sammanhang.
- Lekar och sånger med anknytning till tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur.

| **I årskurs 4–6**

| *Tala, lyssna och samtala*

- Hälsningsfraser och korta fraser om vardagliga ämnen.
- Frågeord, frågor och svar.
- Strategier för att lösa språkliga problem i samtal, till exempel gester, frågor och omformuleringar.
- Presentation av den egna personen, vardagen och närmiljön.
- Språkliga företeelser som uttal och intonation i det språk eleverna möter.

| *Läsa och skriva*

- Lässtrategier, till exempel ordbilder, för att avkoda och förstå enkla texter.
- Instruktioner och beskrivningar.
- Ord och ordbilder, till exempel på skyltar och i reklam.

| *Texter*

- Berättande texter och poetiska texter för barn: rim, ramsor och sånger från olika tider och områden där språket används.
- Enkla beskrivande och förklarande texter för barn, till exempel faktatexter, med anknytning till tornedalingars och andra meänkielitalandes traditioner och kulturella företeelser.
- Filmer och dramatiserade berättelser för barn.

- Högtider och traditioner och andra kulturella uttryck som eleven möter i olika sammanhang.
- Lekar och sånger med anknytning till tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur.

| **I årskurs 7–9**

| *Tala, lyssna och samtala*

- Samtal om ämnesområden som är välbekanta för eleverna, till exempel olika slags händelseförlopp samt egna och andras erfarenheter.
- Dramatiseringar och rollspel med dialogen i centrum.
- Presentationer som är berättande, beskrivande och informerande.
- Strategier för att delta i och bidra till samtal, till exempel frågor samt bekräftande fraser och uttryck.
- Språkliga företeelser som uttal och intonation i det språk eleverna möter.

| *Läsa och skriva*

- Lässtrategier, till exempel ordbilder, för att avkoda och förstå enkla texter.
- Instruktioner och beskrivningar.
- Skrivande av enkla berättande texter.

| *Texter*

- Berättande texter och poetiska texter för barn och unga från områden där språket används.
- Enkla beskrivande och informerande texter som förekommer i vardagen, till exempel instruktioner och nyhetsartiklar.
- Enkla texter för barn och unga med anknytning till tornedalingars och andra meänkielitalandes traditioner och kulturella företeelser.
- Filmer och dramatiserade berättelser för unga.

| *Tornedalingars och andra meänkielitalandes kultur*

- Seder, bruk och traditioner.
- Barns och ungdomars vardagsliv i miljöer där språket används.

Modersmål – romani chib som nationellt minoritetsspråk

Centralt innehåll inom ramen för romani chib som förstaspråk

| **I årskurs 1–3**

| *Tala, lyssna och samtala*

- Kommunikation i olika sammanhang. Lyssna, svara, fråga, berätta samt uttrycka önskemål och känslor.
- Muntligt berättande i olika sammanhang.

- Hur man kan använda omskrivningar, växlingar mellan språk och visuell förstärkning, till exempel bilder, tecken och kroppsspråk, för att förstå och göra sig förstådd.
- Uttal, betoning och satsmelodi.

| *Läsa och skriva*

- Lässtrategier, till exempel ordbilder, för att avkoda och förstå texter.
- Läsriktning samt skrivteckens form och ljud.
- Strategier för att skriva elevnära texter.

| *Texter*

- Berättande texter och poetiska texter för barn: rim, ramsor och sånger från områden där språket används.
- Beskrivande och förklarande texter för barn, till exempel faktatexter, med anknytning till romska traditioner och kulturella uttrycksformer.
- Filmer och dramatiserade berättelser för barn.

| *Romsk kultur*

- Högtider och traditioner och andra kulturella uttryck som eleven möter i olika sammanhang.
- Lekar och sånger med anknytning till romsk kultur.

| **I årskurs 4–6**

| *Tala, lyssna och samtala*

- Kommunikation i olika sammanhang. Lyssna, svara, fråga, berätta samt uttrycka önskemål och känslor.
- Muntligt berättande i olika sammanhang.
- Hur man kan använda omskrivningar, växlingar mellan språk och visuell förstärkning, till exempel bilder, tecken och kroppsspråk, för att förstå och göra sig förstådd.
- Uttal, betoning och satsmelodi.

| *Läsa och skriva*

- Lässtrategier, till exempel ordbilder, för att avkoda och förstå texter.
- Läsriktning samt skrivteckens form och ljud.
- Strategier för att skriva elevnära texter.

| *Texter*

- Berättande texter och poetiska texter för barn: rim, ramsor, sånger och skönlitteratur från olika tider och områden där språket används.
- Beskrivande och förklarande texter för barn, till exempel faktatexter, med anknytning till romska traditioner och kulturella uttrycksformer.
- Filmer och dramatiserade berättelser för barn.

- Högtider och traditioner och andra kulturella uttryck som eleven möter i olika sammanhang.
- Lekar och sånger med anknytning till romsk kultur.

| **I årskurs 7–9**

| *Tala, lyssna och samtala*

- Kommunikation i olika sammanhang och för olika syften. Hur åsikter, intresse och argument kan uttryckas.
- Muntliga presentationer i olika sammanhang.
- Hur man kan använda omskrivningar, växlingar mellan språk och visuell förstärkning, till exempel bilder, tecken och kroppsspråk, för att förstå och göra sig förstådd.
- Uttal, betoning och satsmelodi.

| *Läsa och skriva*

- Lässtrategier för att avkoda och förstå olika texter. Sökläsning och läsning mellan raderna.
- Språkets grundläggande struktur med ordbildning och meningsbyggnad.
- Strategier för att skriva olika typer av texter och hur man anpassar innehållet till olika mottagare.

| *Texter*

- Berättande texter och poetiska texter för barn och unga från områden där språket används.
- Berättande texters budskap, uppbyggnad och innehåll.
- Beskrivande och förklarande texter, till exempel nyhetsartiklar, med anknytning till romska traditioner och kulturella uttrycksformer.
- Filmer och dramatiserade berättelser för unga.

| *Romsk kultur*

- Seder, bruk och traditioner.
- Barns och ungdomars vardagsliv i miljöer där språket används.

Centralt innehåll inom ramen för romani chib som andraspråk

| **I årskurs 1–3**

| *Tala, lyssna och samtala*

- Hälsningsfraser och korta fraser om vardagliga ämnen.
- Frågeord, frågor och svar.
- Strategier för att lösa språkliga problem i samtal, till exempel gester och frågor.
- Presentation av den egna personen, vardagen och närmiljön.
- Språkliga företeelser som uttal och intonation i det språk eleverna möter.

- Lässtrategier, till exempel ordbilder, för att avkoda och förstå enkla texter.
- Instruktioner och beskrivningar.
- Ord och ordbilder, till exempel på skyltar och i reklam.
- Alfabetet samt förhållandet mellan ljud och bokstav.

| *Texter*

- Berättande texter och poetiska texter för barn: rim, ramsor och sånger från områden där språket används.
- Enkla beskrivande och förklarande texter för barn, till exempel faktatexter, med anknytning till romska traditioner och kulturella företeelser.
- Filmer och dramatiserade berättelser för barn.

| *Romsk kultur*

- Högtider och traditioner och andra kulturella uttryck som eleven möter i olika sammanhang.
- Lekar och sånger med anknytning till romsk kultur.

| **I årskurs 4–6**

| *Tala, lyssna och samtala*

- Hälsningsfraser och korta fraser om vardagliga ämnen.
- Frågeord, frågor och svar.
- Strategier för att lösa språkliga problem i samtal, till exempel gester, frågor och omformuleringar.
- Presentation av den egna personen, vardagen och närmiljön.
- Språkliga företeelser som uttal och intonation i det språk eleverna möter.

| *Läsa och skriva*

- Lässtrategier, till exempel ordbilder, för att avkoda och förstå enkla texter.
- Instruktioner och beskrivningar.
- Ord och ordbilder, till exempel på skyltar och i reklam.

| *Texter*

- Berättande texter och poetiska texter för barn: rim, ramsor och sånger från olika tider och områden där språket används.
- Enkla beskrivande och förklarande texter för barn, till exempel faktatexter, med anknytning till romska traditioner och kulturella företeelser.
- Filmer och dramatiserade berättelser för barn.

| *Romsk kultur*

- Högtider och traditioner och andra kulturella uttryck som eleven möter i olika sammanhang.
- Lekar och sånger med anknytning till romsk kultur.

| *Tala, lyssna och samtala*

- Samtal om ämnesområden som är välbekanta för eleverna, till exempel olika slags händelseförlopp samt egna och andras erfarenheter.
- Dramatiseringar och rollspel med dialogen i centrum.
- Presentationer som är berättande, beskrivande och informerande.
- Strategier för att delta i och bidra till samtal, till exempel frågor samt bekräftande fraser och uttryck.
- Språkliga företeelser som uttal och intonation i det språk eleverna möter.

| *Läsa och skriva*

- Lässtrategier, till exempel ordbilder, för att avkoda och förstå enkla texter.
- Instruktioner och beskrivningar.
- Skrivande av enkla berättande texter.

| *Texter*

- Berättande texter och poetiska texter för barn och unga från områden där språket används.
- Enkla beskrivande och informerande texter som förekommer i vardagen, till exempel instruktioner och nyhetsartiklar.
- Enkla texter för barn och unga med anknytning till romska traditioner och kulturella företeelser.
- Filmer och dramatiserade berättelser för unga.

| *Romsk kultur*

- Seder, bruk och traditioner.
- Barns och ungdomars vardagsliv i miljöer där språket används.

Musik

Centralt innehåll

| I årskurs 1–3

| *Musicerande och musikskapande*

- Sång och spel i olika former.
 - Imitation med röst, rörelser, rytmer och toner.
 - Skapande av egen musik, till exempel till text eller bild.
 - Gestaltning av sånger och berättelser med ljud, rytmer och rörelser.
-

- Rösten som instrument, till exempel i sång och rap.
- Hur några olika instrument låter och ser ut.
- Musikens byggstenar, till exempel rytm, tempo och melodier.

| *Musikens sammanhang och funktioner*

- Musik som knyter an till elevens vardagliga och högtidliga sammanhang.
- Sång- och danslekar.
- Musik i olika kulturer, till exempel populärmusik.
- Musikassociationer: bilder och känslor som kan uppstå när man lyssnar på musik.

| *Ämnesspecifika begrepp*

- Ord, begrepp och symboler inom ämnet musik för att till exempel samtala om musik.

| **I årskurs 4–6**

| *Musicerande och musikskapande*

- Sång och spel i olika former och genrer: unison sång, kanon och ensemblespel.
- Imitation med röst, rörelser, rytmer och toner.
- Skapande av egen musik, till exempel till text eller bild.
- Gestaltning av sånger och berättelser med ljud, rytmer och rörelser.

| *Musikens verktyg*

- Rösten som instrument, till exempel i sång och rap.
- Musikaliska symboler med bild, färg, siffer- eller bokstavsstöd, till exempel noter och ackord.
- Blås-, sträng-, tangent- och slagverksinstrument. Hur instrumenten låter och ser ut och exempel på ensemblespel.
- Röst- och hörselvård i samband med musikutövning och musiklyssning, till exempel uppvärmningsövningar och användning av hörselskydd.
- Musikens byggstenar, till exempel rytm, tempo och melodier.
- Musikens formelement, till exempel intro, vers och refräng.
- Digitala verktyg för ljud- och musikskapande.

| *Musikens sammanhang och funktioner*

- Musik som knyter an till elevens vardagliga och högtidliga sammanhang, bland annat nationalsången och några av de vanligaste psalmerna.
- Sång- och danslekar.
- Musik i olika kulturer och från olika epoker, till exempel folkmusik och populärmusik.
- Musikassociationer: bilder och känslor som kan uppstå när man lyssnar på musik.

- Ord, begrepp och symboler inom ämnet musik för att till exempel samtala om musik och utvärdera arbetsprocesser.

| **I årskurs 7–9**

| *Musicerande och musikskapande*

- Sång i enkla stämmor, ackord- och melodispel i enkla tonarter och ensemblespel i olika genrer.
- Improvisation med sång, dans, rytmik, melodier och instrument.
- Gehörsmusicerande efter musikaliska mönster, till exempel ackord i ett par tonarter.
- Komposition av egen musik, rytmer och rörelser.
- Musik i kombination med andra uttrycksformer, till exempel film, drama, dans och rörelse.
- Framförande av egen och andras musik.

| *Musikens verktyg*

- Rösterna som instrument i unison och enklare flerstämmig sång.
- Melodi-, ackord- och digitala instrument, bas och trumset samt verktyg för musikproduktion.
- Musikaliska symboler med bild, färg, siffer- eller bokstavsstöd, till exempel noter och ackord.
- Röst- och hörselvård. Sångteknik och ljudnivåanpassning i musikaliska sammanhang.
- Musikens byggstenar och formelement. Hur de används för att musicera och komponera musik.
- Digitala verktyg för musikskapande, inspelning och bearbetning.

| *Musikens sammanhang och funktioner*

- Musik som knyter an till levnads vardagliga och högtidliga sammanhang.
- Musikens funktion i samtida medier, till exempel film, reklam och datorspel.
- Ljud och funktioner hos instrument i olika sammanhang, till exempel i en symfoniorkester och i ett rockband.
- Musik och dans som uttryck i några olika kulturer förr och nu, till exempel klassisk musik, folkmusik och rockmusik. Några betydelsefulla tonsättare, låtskrivare och musikaliska verk.
- Musikassociationer: bilder, känslor, åsikter och berättelser som kan uppstå när man lyssnar på musik.
- Musikens funktion för att markera identitet och grupptillhörighet i olika kulturer.

| Ämnesspecifika begrepp

- Ord, begrepp och symboler inom ämnet musik för att till exempel samtala om musik och utvärdera arbetsprocesser.

Centralt innehåll

I årskurs 1–3

Mönster och strukturer i naturen

- Sol, måne och planeter.
- Olika vädertyper och väderfenomen. Hur de kan observeras över tid.
- Årstidsväxlingar och kännetecken för de olika årstiderna.
- Djur och växter i närmiljön.
- Vattnets olika former: fast, flytande och gas. Vattnets betydelse för liv på jorden.

Naturvetenskap i vardagen

- Materials egenskaper och hur de kan sorteras och delas in efter till exempel hårdhet, struktur, färg och om de flyter eller sjunker i vatten.
- Källsortering och återvinning av vardagliga föremål. Kompostering av organiskt material.
- Aktuella samhällsfrågor som rör naturvetenskap.
- Berättelser, myter och sagor med naturvetenskaplig anknytning.

Kropp och hälsa

- Människokroppen och kroppsdelarnas namn och funktion.
- Hur hälsan påverkas av kost, motion och sömn.
- Människans upplevelser av ljus, ljud, temperatur, smak och doft med hjälp av olika sinnen.

Metoder och arbetssätt

- Fältstudier och experiment för att undersöka närmiljön.
- Dokumentation och redovisning av undersökningar med hjälp av skrift, bild och andra uttrycksformer, såväl med som utan digitala verktyg.

Ämnesspecifika begrepp

- Ord, begrepp och symboler inom de naturorienterande ämnena, till exempel för att samtala om människa, djur och natur.

I årskurs 4–6

Mönster och strukturer i naturen

- Sol, måne och planeter. Månens faser och några stjärnbilder.
- Olika vädertyper och väderfenomen. Hur de kan observeras och mätas över tid.

- Årstidsväxlingar och kännetecken för de olika årstiderna. Vilka konsekvenser årstidsväxlingarna får för människan.
- Djur och växter i närmiljön och hur de kan sorteras.
- Livscyklar hos några växter och djur.
- Överlevnadsstrategier hos några växter och djur beroende på årstid.
- Vattnets olika former: fast, flytande och gas. Vattnets betydelse för liv på jorden.

Naturvetenskap i vardagen

- Materials egenskaper och hur de kan sorteras och delas in efter till exempel magnetism, ledningsförmåga och om de flyter eller sjunker i vatten.
- Källsortering och återvinning av vardagliga föremål. Kompostering av organiskt material.
- Energianvändning i hemmet, till exempel av förnybara och fossila bränslen.
- Verksamheter i närsamhället som rör naturvetenskap, till exempel odling, djurhållning och olika former av tillverkningsindustri. Deras betydelse för elevens dagliga liv.
- Aktuella samhällsfrågor som rör naturvetenskap.
- Berättelser, myter, sagor och konst med naturvetenskaplig anknytning.

Kropp och hälsa

- Människokroppen och kroppsdelarnas namn och funktion.
- Hur hälsan påverkas av kost, motion, sömn, sociala relationer och beroendeframkallande medel.
- Pubertet och hur den inverkar på individen. Sexualitet, reproduktion och olika slags relationer.
- Människans upplevelser av ljus, ljud, temperatur, smak och doft med hjälp av olika sinnen.

Metoder och arbetssätt

- Fältstudier, experiment och sorteringar. Hur de genomförs och används för att undersöka närmiljön.
- Dokumentation och redovisning av undersökningar och sorteringar med hjälp av skrift, bild och andra uttrycksformer, såväl med som utan digitala verktyg.

Ämnesspecifika begrepp

- Ord, begrepp och symboler inom de naturorienterande ämnena, till exempel för att samtala om människa, djur och natur och för att utvärdera arbetsprocesser.

| *Mönster och strukturer i naturen*

- Jordens, solens och månens rörelser i förhållande till varandra och deras betydelse för dygn, månader, år och årstider. Universums uppkomst, utveckling och uppbyggnad.
- Naturvetenskapliga teorier om livets uppkomst. Livets utveckling och mångfald enligt evolutionsteorin.
- Näringskedjor som beskriver samband mellan organismer i ekosystem.
- Ekosystem i närmiljön och hur växter och djur samspelar med varandra och med miljön. Fotosyntes och förbränning.
- Vattnets kretslopp i naturen och samhällets vattenanvändning.
- Människans beroende av och påverkan på naturen och vad detta innebär för en hållbar utveckling.

| *Naturvetenskap i vardagen*

- Materialutveckling och hur människan har använt och utvecklat nya material genom historien.
- Elektriska kretsar med batterier och hur de kan kopplas. Hur de kan användas i vardaglig elektrisk utrustning, till exempel i ficklampor.
- Magnetets egenskaper och användning i hemmet och i samhället.
- Kärnkraft, fossila och förnybara bränslen. Deras betydelse för vår energi-användning i samhället och deras för- och nackdelar när det gäller miljön.
- Vanliga kemikalier i hemmet och i samhället, till exempel rengöringsmedel, kosmetika och färger. Hur de används och hanteras på ett säkert sätt samt hur de påverkar hälsa och miljö.
- Verksamheter i närsamhället som rör naturvetenskap, till exempel vattenverk, värmeverk och tillverkningsindustri.
- Människan i rymden och användningen av satelliter.
- Aktuella samhällsfrågor som rör naturvetenskap.
- Berättelser om naturvetenskapliga upptäckter och framsteg genom tiderna.

| *Kropp och hälsa*

- Människokroppens organ, deras namn, placering, utseende och funktion.
- Hur hälsan påverkas av kost, motion, sömn, sociala relationer och beroendeframkallande medel.
- Virus, bakterier, smittspridning och infektioner samt förebyggande hälsovård.
- Människans pubertet, sexualitet och reproduktion. Frågor om identitet, relationer, kärlek och ansvar.
- Preventivmetoder och sexuellt överförbara sjukdomar.
- Hur ljud uppstår, hur örat uppfattar ljud och hur ljudmiljöer påverkar hälsan.
- Ljusets utbredning och hur ögat uppfattar ljus.

- Fältstudier, experiment och sorteringar. Hur de genomförs och används för att undersöka närmiljön.
- Dokumentation och redovisning av undersökningar och sorteringar med hjälp av skrift, bild och andra uttrycksformer, såväl med som utan digitala verktyg.
- Tolkning och granskning av information med koppling till naturvetenskap, till exempel artiklar i tidningar och filmer i digitala medier.

| Ämnesspecifika begrepp

- Ord, begrepp och symboler inom de naturorienterande ämnena, till exempel för att samtala om människa, djur och natur och för att utvärdera arbetsprocesser.

Samhällsorienterande ämnen

Geografi, historia, religionskunskap och samhällskunskap

Centralt innehåll

| I årskurs 1–3

| Att leva tillsammans

- Livsfrågor med betydelse för eleven, till exempel kamratskap, könsroller och jämställdhet.
- Konsekvenser av egna och andras handlingar och ställningstaganden.
- Ansvarsfullt agerande vid egen användning av digitala och andra medier.
- Normer och regler i elevens livsmiljö, till exempel i skolan och i digitala miljöer.
- Hur demokratiska beslut fattas i skolan. Hur möten, till exempel klassråd, organiseras och genomförs.
- Trafikregler och säkert beteende i trafiken.

| Att leva i Sverige

- Skildringar av livet förr och nu i barnlitteratur, sånger och filmer.
- Vad närmiljön kan berätta om människors levnadsvillkor under olika perioder.
- Samhällsfunktioner och samhällsservice i närsamhället, till exempel polis och bibliotek.

| Att leva i världen

- Några högtider och berättelser inom kristendom, islam och judendom.
- Miljöfrågor utifrån elevens vardag, till exempel källsortering.

- Alla människors lika värde samt barnets rättigheter i enlighet med konventionen om barnets rättigheter (barnkonventionen).
- Aktuella samhällsfrågor som är betydelsefulla för eleven.

| Att undersöka verkligheten

- Begreppen dåtid, nutid och framtid.
- Orientera sig i närmiljön med hjälp av vägbeskrivningar, såväl med som utan digitala verktyg. Namn och läge på platser i närmiljön.
- Jordgloben. Namn på länder och platser som är betydelsefulla för eleven.
- Metoder för att söka information från några källor, såväl med som utan digitala verktyg.

| Ämnesspecifika begrepp

- Ord, begrepp och symboler inom de samhällsorienterande ämnena för att till exempel samtala om samhällsfrågor.

| I årskurs 4–6

| Att leva tillsammans

- Livsfrågor med betydelse för eleven, till exempel gott och ont, rätt och orätt, kamratskap, könsroller, jämställdhet och relationer.
- Konsekvenser av egna och andras handlingar och ställningstaganden.
- Ansvarfullt agerande vid användning av digitala och andra medier.
- Normer och regler i elevens livsmiljö, till exempel i digitala miljöer och i sportsammanhang.
- Vad demokrati är och hur demokratiska beslut fattas i skolan. Hur möten organiseras och genomförs.
- Trafikregler och säkert beteende i trafiken.

| Att leva i Sverige

- Skildringar av livet förr och nu i barnlitteratur, sånger och filmer.
- Hemortens historia. Vad närområdets platser, byggnader och vardagliga föremål kan berätta om barns, kvinnors och mäns levnadsvillkor under olika perioder.
- Forntiden och hur den kan iakttas i vår tid genom spår i naturen. Tidsbegreppen stenålder, bronsålder och järnålder. Barns, kvinnors och mäns levnadsvillkor under forntiden.
- Berättelser om gudar och hjältar i antik och nordisk mytologi.
- Kristendomens betydelse för värderingar och kultur i det svenska samhället förr och nu. Några kristna högtider och några av de vanligaste psalmerna.
- Förutsättningar i natur och miljö för befolkning och bebyggelse, till exempel mark, vatten och klimat.
- Samhällsfunktioner och samhällsservice i närsamhället, till exempel räddningstjänst, sjukvård, fritids- och kulturutbud.

- Religiöst motiverade levnadsregler, ritualer, högtider, symboler och berättelser inom kristendom, judendom och islam.
- Miljöfrågor utifrån elevens vardag, till exempel transportmedel. Hur egna val och prioriteringar kan påverka miljön och bidra till en hållbar utveckling.
- Grundläggande mänskliga rättigheter såsom alla människors lika värde samt barnets rättigheter i enlighet med konventionen om barnets rättigheter (barnkonventionen).
- Aktuella samhällsfrågor som är betydelsefulla för eleven.

| Att undersöka verkligheten

- Tidslinjer. Begreppen dåtid, nutid och framtid.
- Orientera sig i närmiljön med hjälp av vägbeskrivningar och kartor, såväl med som utan digitala verktyg. Namn och läge på platser i närmiljön. Storleksrelationer och väderstreck.
- Jordgloben. Namn på världsdelarna samt på länder och platser som är betydelsefulla för eleven.
- Fältstudier för att undersöka natur- och kulturlandskap.
- Metoder för att söka information från olika källor: intervjuer, observationer och mätningar, såväl med som utan digitala verktyg.

| Ämnesspecifika begrepp

- Ord, begrepp och symboler inom de samhällsorienterande ämnena för att till exempel samtala om samhällsfrågor och utvärdera arbetsprocesser.

| I årskurs 7–9

| Att leva tillsammans

- Livsfrågor som är betydelsefulla för eleven. Identitet och identitetskapande i relation till kön, sexualitet och livsstil.
- Konfliktlösning och vardagliga moraliska dilemman, till exempel hur man kan hantera olika åsikter.
- Möjligheter och risker förknippade med internet och digital kommunikation samt hur man agerar ansvarsfullt vid användning av digitala och andra medier utifrån sociala, etiska och rättsliga aspekter.
- Vad religioner och andra livsåskådningar kan betyda för människors identitet, livsstil och grupptillhörighet.
- Hur livsfrågor, till exempel synen på kärlek och vad som händer efter döden, skildras i olika religioner och andra livsåskådningar.
- Samhällets behov av lagstiftning, några olika lagar och påföljder. Kriminallitet och dess konsekvenser för individen, familjen och samhället.
- Demokratiska fri- och rättigheter samt skyldigheter för medborgare i demokratiska samhällen. Sveriges grundlagar. Hur individer och grupper kan påverka beslut, till exempel genom att rösta i allmänna val eller skapa opinion i sociala medier.
- Trafikregler och säkert beteende i trafiken.

- Olika slags medier, deras uppbyggnad och innehåll, till exempel sociala medier, webbplatser eller dagstidningar.
- Nyhetsvärdering och hur den kan påverka människors bilder av omvärlden. Hur individer och grupper framställs, till exempel utifrån kön och etnicitet, samt hur information i digitala medier kan styras av bakomliggande programmering.

Att leva i Sverige

- Skildringar av livet förr och nu i litteratur, sånger och filmer.
- Vikingatid, medeltid, stormaktstid och frihetstid. Några historiska personer och händelser, till exempel drottning Kristina, Karl den XII och häxprocesserna.
- Sveriges historia från cirka 1850 till nutid. Några centrala händelser och gestalter samt barns, kvinnors och mäns levnadsvillkor.
- Samerna och de nationella minoriteterna i Sverige, till exempel deras rättigheter, kultur och historia.
- Kristendomen i Sverige. Från enhetskyrka till religiös mångfald och sekularisering.
- Immigration till Sverige förr och nu, samt dess betydelse för kulturer och samhällen.
- Politiska val och partier i Sverige. Riksdag och regering och deras olika uppdrag. Individers och gruppers möjligheter att påverka beslut och samhällsutveckling.
- Yrken och verksamheter i samhället. Entreprenörskap.

Att leva i världen

- Historiska gestalter, händelser och tidsperioder i världen med betydelse för vår egen tid. De båda världskrigen, deras orsaker och följder, samt Förintelsen, folkfördrivningar, folkmord och Gulag.
- Religiöst motiverade levnadsregler, ritualer, högtider, symboler och berättelser inom buddhism och hinduism.
- Vilken betydelse religioner och andra livsåskådningar kan ha för människors identiteter och livsstilar.
- Klimatförändringar och olika förklaringar till dessa.
- Jordytan och på vilket sätt den formas och förändras av människans markutnyttjande och naturens egna processer, till exempel skogsavverkning, jordbävning och vulkanutbrott. Vilka konsekvenser detta får för människor och natur.
- De mänskliga rättigheterna, deras innebörd och betydelse, inklusive barnets rättigheter i enlighet med barnkonventionen samt diskrimineringsgrunderna i svensk lag.
- Jordens klimat- och vegetationszoner. Hur klimatförhållanden påverkar människors levnadsvillkor.
- Aktuella samhällsfrågor i olika medier.

- Kartan och dess uppbyggnad med färger och symboler.
- Jordgloben. Kontinenternas och världshavens lägen på jordgloben. Namn och läge på länder och platser i Europa och övriga världen, som är betydelsefulla för eleven.
- Fältstudier för att undersöka natur- och kulturlandskap.
- Metoder för att söka information från olika källor. Hur man kan värdera, bearbeta och presentera information, såväl med som utan digitala verktyg.
- Informationsspridning, reklam och opinionsbildning i såväl digitala som andra medier. Hur man kan urskilja budskap, avsändare och syfte.

| Ämnesspecifika begrepp

- Ord, begrepp och symboler inom de samhällsorienterande ämnena för att till exempel samtala om samhällsfrågor och utvärdera arbetsprocesser.

Slöjd

Centralt innehåll

| I årskurs 1–3

| *Slöjdens material, redskap och hantverkstekniker*

- Metall, textil och trä. Materialens egenskaper och användningsområden.
- Handverktyg och redskap. Hur de benämns och används på ett säkert och ändamålsenligt sätt.
- Enkla former av några hantverkstekniker.
- Enkla skisser och arbetsbeskrivningar, hur de kan läsas och följas.

| *Slöjdens arbetsprocesser*

- Slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning och värdering av arbetsprocessen.
- Utforskande av materialens, redskapens och verktygens möjligheter.

| *Slöjdens estetiska och kulturella uttrycksformer*

- Föremål och berättelser som inspirationskällor och förebilder för eget skapande.
- Hur färg, form och material påverkar slöjdföremåls uttryck.

| *Slöjden i samhället*

- Slöjdföremålens funktion och betydelse, till exempel som bruks- och pryd- nadsföremål.
- Några slöjdmaterials ursprung, till exempel ull och några träslag.

- Ord, begrepp och symboler inom ämnet slöjd, för att till exempel beskriva slöjdföremål.

I årskurs 4–6

Slöjdens material, redskap och hantverkstekniker

- Metall, textil och trä. Materialens egenskaper och användningsområden.
- Handverktyg, redskap och maskiner. Hur de benämns och används på ett säkert och ändamålsenligt sätt.
- Enkla former av några hantverkstekniker, till exempel metalltrådsarbete, tovning och sågning.
- Enkla skisser och arbetsbeskrivningar, såväl med som utan digitala verktyg, och hur de kan läsas och följas.

Slöjdens arbetsprocesser

- Slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning och värdering av arbetsprocessen. Hur delarna i arbetsprocessen samverkar till en helhet.
- Utforskande av materialens, redskapens och verktygens möjligheter.
- Dokumentation av arbetsprocessen i ord och bild, såväl med som utan digitala verktyg.

Slöjdens estetiska och kulturella uttrycksformer

- Föremål och berättelser som inspirationskällor och förebilder för eget skapande.
- Hur färg, form och material påverkar slöjdföremåls uttryck.

Slöjden i samhället

- Slöjdföremålens funktion och betydelse, till exempel som bruks- och prydnadsföremål.
- Några slöjdmaterials ursprung, till exempel bomull och svenska träslag.

Ämnesspecifika begrepp

- Ord, begrepp och symboler inom ämnet slöjd, för att till exempel beskriva slöjdföremål och utvärdera arbetsprocesser.

I årskurs 7–9

Slöjdens material, redskap och hantverkstekniker

- Metall, textil och trä. Materialens egenskaper, deras användningsområden och kombinationsmöjligheter med varandra och med andra material, till exempel nyproducerade och återanvända material. Hur material kan kombineras med digital teknik.

- Handverktyg, redskap och maskiner. Hur de benämns och används på ett säkert och ändamålsenligt sätt.
- Några former av hantverkstekniker, till exempel virkning och urholkning.
- Ergonomi och arbetsmiljö, till exempel lämplig arbetshöjd och ljudnivå.
- Skisser, mönster och arbetsbeskrivningar, såväl med som utan digitala verktyg. Hur de kan läsas och följas.

Slöjdens arbetsprocesser

- Slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning och värdering av arbetsprocessen. Hur delarna i arbetsprocessen samverkar och påverkar resultatet.
- Undersökande av olika materials och hantverksteknikers möjligheter.
- Dokumentation av arbetsprocessen i ord och bild, såväl med som utan digitala verktyg.

Slöjdens estetiska och kulturella uttrycksformer

- Arkitektur, konst och design som inspirationskällor och förebilder för eget skapande.
- Egen formgivning med hjälp av olika material, färger och former.
- Mode och trender i ungdomskulturer, vad de signalerar och hur de kan påverka individen.
- Slöjd och hantverk i Sverige och andra länder som uttryck för etnisk och kulturell identitet.

Slöjden i samhället

- Slöjd historiskt och i nutid, till exempel lokala hantverkstraditioner och aktuella trender.
- Materialens ursprung, tillverkning, användning och miljöpåverkan.
- Resurshushållning, till exempel genom reparationer och återanvändning av material.

Ämnesspecifika begrepp

- Ord, begrepp och symboler inom ämnet slöjd för att till exempel beskriva slöjdföremål och utvärdera arbetsprocesser.

Svenska

Centralt innehåll

I årskurs 1–3

Tala, lyssna och samtala

- Hur man kan använda omskrivningar och visuell förstärkning, till exempel bilder och tecken, för att förstå och göra sig förstådd.

- Kommunikation för olika syften. Lyssna, svara, fråga, berätta samt uttrycka önskemål och känslor.
- Kommunikations- och samtalsregler. Turtagning och talutrymme.
- Hur man genomför presentationer inför en eller flera personer. Bilder och annat som kan stödja presentationer.

| *Läsa och skriva*

- Lässtrategier för att avkoda och förstå ord och elevnära texter.
- Ordbilder i närmiljön samt utifrån elevens erfarenhet och intresse.
- Strategier för att skriva olika typer av texter, till exempel meddelanden.
- Alfabetet och sambandet mellan ljud och bokstav.
- Skriftspråkets uppbyggnad. Mellanrum mellan ord, stor bokstav och punkt.
- Skrivverktyg. Hur till exempel ordbehandlingsprogram med bildstöd och talsyntes kan användas när man skriver.
- Handstil och att skriva med digitala verktyg.

| *Berättande texter och faktatexter*

- Berättande texter och poetiska texter för barn: rim, ramsor, sånger, bilderböcker och sagor.
- Beskrivande och förklarande texter för barn, till exempel faktatexter.
- Instruerande texter, till exempel arbetsbeskrivningar.
- Texter som kombinerar ord och bild, till exempel film, spel och webbtexter för barn.
- Texter i digitala miljöer för barn, till exempel texter med länkar och andra interaktiva funktioner.

| *Språkbruk*

- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel ramsor och sånger.
- Skillnader i språkanvändning beroende på vem man kommunicerar med.
- Ord, symboler, begrepp och kroppsspråk som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Språkbruk samt möjligheter och risker vid egen kommunikation i digitala medier.

| *Informationssökning och källkritik*

- Informationssökning i elevnära källor.
- Hur texters avsändare påverkar innehållet, till exempel i reklam.

| **I årskurs 4–6**

| *Tala, lyssna och samtala*

- Hur man kan använda omskrivningar och visuell förstärkning, till exempel bilder och tecken, för att förstå och göra sig förstådd.
- Kommunikation för olika syften. Lyssna, svara, fråga, berätta samt uttrycka önskemål och känslor.

- Kommunikations- och samtalsregler i olika sammanhang, även i digitala medier. Turtagning, talutrymme, kroppsspråk och mimik.
- Muntliga presentationer. Hur man genomför presentationer inför grupp. Bilder, digitala medier och verktyg samt annat som kan stödja presentationer.

Läsa och skriva

- Lässtrategier för att avkoda och förstå texter.
- Strategier för att skriva olika typer av texter, till exempel meddelanden.
- Alfabetet och den alfabetiska ordningen. Sambandet mellan ljud och bokstav.
- Skriftspråkets uppbyggnad. Mellanrum mellan ord, stor bokstav och punkt.
- Skrivverktyg. Hur till exempel ordbehandlingsprogram med bildstöd och talsyntes kan användas när man skriver.
- Handstil och att skriva med digitala verktyg.

Berättande texter och faktatexter

- Berättande texter och poetiska texter för barn: bilderböcker, kapitelböcker, lyrik, dramatik, sagor och myter.
- Berättande texters budskap, uppbyggnad och innehåll. Hur en berättande text kan organiseras med inledning, händelseförlopp och avslutning.
- Några barnboks författare.
- Beskrivande och förklarande texter för barn, till exempel faktatexter, och hur deras innehåll kan organiseras.
- Instruerande texter, till exempel spelinstruktioner och arbetsbeskrivningar.
- Texter som kombinerar ord och bild, till exempel film, spel och webbtexter.
- Texter i digitala miljöer för barn, till exempel texter med länkar och andra interaktiva funktioner.

Språkbruk

- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel tankekartor.
- Skillnader i språkanvändning beroende på vem man kommunicerar med och med vilket syfte, till exempel skillnader mellan att skriva korta digitala meddelanden och att skriva en faktatext.
- Ord, symboler, begrepp och kroppsspråk som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Språkbruk samt möjligheter och risker vid egen kommunikation i digitala medier.

Informationssökning och källkritik

- Informationssökning i böcker och på webbplatser för barn.
- Hur texters avsändare påverkar innehållet, till exempel i tidningsartiklar och i sökträffar via sökmotorer på internet.

| *Tala, lyssna och samtala*

- Hur man kan använda omskrivningar och visuell förstärkning, till exempel bilder och tecken, för att förstå och göra sig förstådd.
- Kommunikation för olika syften. Hur åsikter, intresse och argument kan uttryckas.
- Hur man kan anpassa sin kommunikation till olika situationer och sammanhang.
- Muntliga presentationer. Stödord, bilder, digitala medier och verktyg samt annat för att planera och genomföra en presentation.

| *Läsa och skriva*

- Lässtrategier för att avkoda och förstå olika texter. Sökläsning och läsning mellan raderna.
- Strategier för att skriva olika typer av texter och hur man anpassar innehållet till olika mottagare. Olika sätt att bearbeta egna texter till innehåll och form.
- Skriftspråkets uppbyggnad. Skiljetecken och stavningsregler.
- Alfabetisk ordning. Hur man hittar i innehållsförteckningar och ordböcker.
- Handstil och att skriva med digitala verktyg.
- Skrivverktyg. Hur till exempel ordbehandlingsprogram med stavningskontroll kan användas när man skriver.
- Digitala verktyg för kommunikation.

| *Berättande texter och faktatexter*

- Berättande texter och poetiska texter för barn och unga: skönlitteratur, lyrik, dramatik, sagor och myter.
- Berättande texters budskap och uppbyggnad med miljö- och personbeskrivningar samt dialoger.
- Några barn- och ungdomsförfattare.
- Beskrivande, förklarande och instruerande texter, till exempel nyhetsartiklar, spelinstruktioner och recept. Texternas innehåll, uppbyggnad och typiska språkliga drag.
- Texter som kombinerar ord, bild och ljud, till exempel webbtexter, spel och tv-program. Texternas innehåll, uppbyggnad och typiska språkliga drag.
- Texter i digitala miljöer, till exempel texter med länkar och andra interaktiva funktioner.

| *Språkbruk*

- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel tankekartor och stödord.
- Skillnader i språkanvändning beroende på vem man kommunicerar med och med vilket syfte, till exempel skillnader mellan att skriva ett inlägg i sociala medier och att skriva en faktatext.

- Ord, symboler, begrepp och kroppsspråk som används för att uttrycka budskap.
- Variationer i det svenska språket, till exempel slanguttryck och dialekter.
- Ordspråks och metaforers betydelse i texter och dagligt tal.
- Ansvarsfullt agerande vid kommunikation i digitala och andra medier och i olika sammanhang.

Informationssökning och källkritik

- Informationssökning i olika medier och källor, till exempel i uppslagsböcker, genom intervjuer och via sökmotorer på internet.
- Hur man jämför källor och prövar deras tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.

Svenska som andraspråk

Centralt innehåll

I årskurs 1–3

Tala, lyssna och samtala

- Hur man kan använda omskrivningar och visuell förstärkning, till exempel bilder och tecken, för att förstå och göra sig förstådd.
- Kommunikation för olika syften. Lyssna, svara, fråga, berätta samt uttrycka önskemål och känslor.
- Kommunikations- och samtalsregler. Turtagning och talutrymme.
- Hur man genomför presentationer inför en eller flera personer. Bilder och annat som kan stödja presentationer.
- Uttal, betoning och satsmelodi. Svenska språkets uttal i jämförelse med modersmålets.

Läsa och skriva

- Lässtrategier för att avkoda och förstå ord och elevnära texter.
- Ordbilder i närmiljön samt utifrån elevens erfarenhet och intresse.
- Strategier för att skriva olika typer av texter, till exempel meddelanden.
- Alfabetet och sambandet mellan ljud och bokstav. Bokstävers form och ljud i jämförelse med modersmålet.
- Skriftspråkets uppbyggnad. Mellanrum mellan ord, stor bokstav och punkt.
- Skrivverktyg. Hur till exempel ordbehandlingsprogram med bildstöd och talsyntes kan användas när man skriver.
- Handstil och att skriva med digitala verktyg.

Berättande texter och faktatexter

- Berättande texter och poetiska texter för barn: rim, ramsor, sånger, bilderböcker och sagor.

- Beskrivande och förklarande texter för barn, till exempel faktatexter.
- Instruerande texter, till exempel arbetsbeskrivningar.
- Texter som kombinerar ord och bild, till exempel film, spel och webbtexter för barn.
- Texter i digitala miljöer för barn, till exempel texter med länkar och andra interaktiva funktioner.

| *Språkbruk*

- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel ramsor och sånger.
- Skillnader i språkanvändning beroende på vem man kommunicerar med.
- Ord, symboler, begrepp och kroppsspråk som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Språkbruk samt möjligheter och risker vid egen kommunikation i digitala medier.

| *Informationssökning och källkritik*

- Informationssökning i elevnära källor.
- Hur texters avsändare påverkar innehållet, till exempel i reklam.

| **I årskurs 4–6**

| *Tala, lyssna och samtala*

- Hur man kan använda omskrivningar och visuell förstärkning, till exempel bilder och tecken, för att förstå och göra sig förstådd.
- Kommunikation för olika syften. Lyssna, svara, fråga, berätta samt uttrycka önskemål och känslor.
- Kommunikations- och samtalsregler i olika sammanhang, även i digitala medier. Turtagning, talutrymme, kroppsspråk och mimik.
- Muntliga presentationer. Hur man genomför presentationer inför grupp. Bilder, digitala medier och verktyg samt annat som kan stödja presentationer.
- Uttal, betoning och satsmelodi. Svenska språkets uttal i jämförelse med modersmålets.

| *Läsa och skriva*

- Lässtrategier för att avkoda och förstå texter.
- Strategier för att skriva olika typer av texter, till exempel meddelanden.
- Alfabetet och den alfabetiska ordningen. Sambandet mellan ljud och bokstav. Bokstävers form och ljud i jämförelse med modersmålet.
- Skriftspråkets uppbyggnad. Mellanrum mellan ord, stor bokstav och punkt.
- Skrivverktyg. Hur till exempel ordbehandlingsprogram med bildstöd och talsyntes kan användas när man skriver.
- Handstil och att skriva med digitala verktyg.

- Berättande texter och poetiska texter för barn: bilderböcker, kapitelböcker, lyrik, dramatik, sagor och myter.
- Berättande texters budskap, uppbyggnad och innehåll. Hur en berättande text kan organiseras med inledning, händelseförlopp och avslutning.
- Några barnboks författare.
- Beskrivande och förklarande texter för barn, till exempel faktatexter, och hur deras innehåll kan organiseras.
- Instruerande texter, till exempel spelinstruktioner och arbetsbeskrivningar.
- Texter som kombinerar ord och bild, till exempel film, spel och webbtexter.
- Texter i digitala miljöer för barn, till exempel texter med länkar och andra interaktiva funktioner.

| *Språkbruk*

- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel tankekartor.
- Skillnader i språkanvändning beroende på vem man kommunicerar med och med vilket syfte, till exempel skillnader mellan att skriva korta digitala meddelanden och att skriva en faktatext.
- Ord, symboler, begrepp och kroppsspråk som används för att uttrycka känslor, kunskaper och åsikter.
- Språkbruk samt möjligheter och risker vid egen kommunikation i digitala medier.

| *Informationssökning och källkritik*

- Informationssökning i böcker och på webbplatser för barn.
- Hur texters avsändare påverkar innehållet, till exempel i tidningsartiklar och i sökträffar via sökmotorer på internet.

| **I årskurs 7–9**

| *Tala, lyssna och samtala*

- Hur man kan använda omskrivningar och visuell förstärkning, till exempel bilder och tecken, för att förstå och göra sig förstådd.
- Kommunikation för olika syften. Hur åsikter, intresse och argument kan uttryckas.
- Hur man kan anpassa sin kommunikation till olika situationer och sammanhang.
- Muntliga presentationer. Stödord, bilder, digitala medier och verktyg samt annat för att planera och genomföra en presentation.
- Uttal, satsmelodi och sambandet mellan betoning och betydelse.

| *Läsa och skriva*

- Lässtrategier för att avkoda och förstå olika texter. Sökläsnings och läsning mellan raderna.

- Strategier för att skriva olika typer av texter och hur man anpassar innehållet till olika mottagare. Olika sätt att bearbeta egna texter till innehåll och form.
- Skriftspråkets uppbyggnad. Skiljetecken och stavningsregler.
- Alfabetisk ordning. Hur man hittar i innehållsförteckningar och ordböcker.
- Handstil och att skriva med digitala verktyg.
- Skrivverktyg. Hur till exempel ordbehandlingsprogram med stavningskontroll kan användas när man skriver.
- Digitala verktyg för kommunikation.

| *Berättande texter och faktatexter*

- Berättande texter och poetiska texter för barn och unga: skönlitteratur, lyrik, dramatik, sagor och myter.
- Berättande texters budskap och uppbyggnad med miljö- och personbeskrivningar samt dialoger.
- Några barn- och ungdomsförfattare.
- Beskrivande, förklarande och instruerande texter, till exempel nyhetsartiklar, spelinstruktioner och recept. Texternas innehåll, uppbyggnad och typiska språkliga drag.
- Texter som kombinerar ord, bild och ljud, till exempel webbtexter, spel och tv-program. Texternas innehåll, uppbyggnad och typiska språkliga drag.
- Texter i digitala miljöer, till exempel texter med länkar och andra interaktiva funktioner.

| *Språkbruk*

- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel tankekartor och stödord.
- Skillnader i språkanvändning beroende på vem man kommunicerar med och med vilket syfte, till exempel skillnader mellan att skriva ett inlägg i sociala medier och att skriva en faktatext.
- Ord, symboler, begrepp och kroppsspråk som används för att uttrycka budskap.
- Variationer i det svenska språket, till exempel slanguttryck och dialekter.
- Ordspråks och metaforers betydelse i texter och dagligt tal.
- Ansvarsfullt agerande vid kommunikation i digitala och andra medier och i olika sammanhang.

| *Informationssökning och källkritik*

- Informationssökning i olika medier och källor, till exempel i uppslagsböcker, genom intervjuer och via sökmotorer på internet.
- Hur man jämför källor och prövar deras tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.

Centralt innehåll

I årskurs 1–3

Tekniska lösningar

- Vad datorer används till och några av datorns grundläggande delar för inmatning och utmatning av information, till exempel tangenter och skärm.
- Tekniska lösningar där människan härmat naturen, till exempel kardborren som förebild för kardborrebandet.
- Material för eget konstruktionsarbete. Deras egenskaper och hur de kan sammanfogas.

Strategier för att hantera och utveckla tekniska lösningar

- Undersökande av hur några vardagliga föremål är uppbyggda, utformade och fungerar.
- Att styra föremål med programmering, till exempel apparater med knapptryckningar.
- Dokumentation, till exempel i form av skisser och bilder.
- Redskap och teknisk utrustning i närmiljön. Hur de används på ett ändamålsenligt och säkert sätt.
- Instruktioner, till exempel i form av bildserier.

Teknik, människa, samhälle och miljö

- Föremål i elevens vardag. Hur de är anpassade efter människans behov.
- Säkerhet vid teknikanvändning, till exempel när man hanterar elektricitet och använder olika tjänster via internet.

Ämnesspecifika begrepp

- Ord, begrepp och symboler inom ämnet teknik för att till exempel samtala om teknik.

I årskurs 4–6

Tekniska lösningar

- Vad datorer används till och några av datorns grundläggande delar för inmatning, utmatning och lagring av information, till exempel tangenter, skärm och hårddisk. Några vanliga föremål som styrs av datorer, till exempel diskmaskiner och telefoner.
- Föremål där enkla mekanismer såsom hävstänger och länkar används för att uppnå en viss funktion, till exempel föremål på lekplatsen och husgeråd av olika slag.
- Tekniska lösningar där människan härmat naturen, till exempel kardborren som förebild för kardborrebandet.

- Material för eget konstruktionsarbete. Deras egenskaper och hur de kan sammanfogas.

| *Strategier för att hantera och utveckla tekniska lösningar*

- Undersökande av hur några vardagliga föremål är uppbyggda, utformade och fungerar, samt ge förslag på hur de kan förändras.
- Egna konstruktioner där man tillämpar enkla mekanismer.
- Att styra föremål med programmering.
- Dokumentation, till exempel i form av skisser, bilder, samt fysiska och digitala modeller.
- Redskap och teknisk utrustning i närmiljön. Hur de används på ett ändamålsenligt och säkert sätt.
- Instruktioner, till exempel till enkla byggsatser.

| *Teknik, människa, samhälle och miljö*

- Föremål i elevens vardag. Hur de är anpassade efter människans behov och har förändrats över tid.
- Säkerhet vid teknikanvändning, till exempel när man hanterar elektricitet och använder olika tjänster via internet.

| *Ämnesspecifika begrepp*

- Ord, begrepp och symboler inom ämnet teknik för att till exempel samtala om teknik och utvärdera arbetsprocesser.

| **I årskurs 7–9**

| *Tekniska lösningar*

- Tekniska lösningar inom kommunikations- och informationsteknik för utbyte av information, till exempel datorer, internet och mobiltelefoni. Hur datorer styrs av program och kan kopplas samman i nätverk.
- Föremål som består av rörliga delar och hur de rörliga delarna är sammanfogade med hjälp av olika mekanismer för att uppnå en viss funktion, till exempel handbromsen eller tramporna på cykeln.
- Hur vanliga hållfasta och stabila konstruktioner är uppbyggda, till exempel hus och broar.
- Material som används till exempel i hållfasta och stabila konstruktioner, samt deras egenskaper.
- Tekniska lösningar som utnyttjar elkomponenter och enkel elektronik för att åstadkomma ljud, ljus eller rörelse, till exempel larm och belysning.

| *Strategier för att hantera och utveckla tekniska lösningar*

- Tillvägagångssätt för att lösa tekniska vardagsproblem och behov, till exempel om lampan slocknar och att inreda ett rum.
- Egna konstruktioner med tillämpningar av principer för hållfasta och stabila strukturer, mekanismer och elektriska kopplingar.

- Att styra egna konstruktioner eller andra föremål med programmering.
- Dokumentation med förklarande ord och begrepp, till exempel i form av enkla skisser, bilder och med fysiska och digitala modeller.
- Användning av redskap och teknisk utrustning för kommunikation, informationssökning och tjänster av olika slag i samhället. Hur de används på ett ändamålsenligt och säkert sätt.
- Manualer för redskap och teknisk utrustning i närmiljön.

| *Teknik, människa, samhälle och miljö*

- Tekniska system i hemmet och samhället, till exempel vatten- och avloppssystem och system för återvinning. Några delar i systemen och hur de samverkar. Systemens förändringar över tid och några orsaker till det.
- Säkerhet vid teknikanvändning, till exempel vid överföring av information i digitala miljöer.
- Olika sätt att hushålla med resurser i närmiljön, till exempel energi och vatten.
- Konsekvenser av teknikval, för- och nackdelar med olika tekniska lösningar.
- Hur teknik ingår i och förändrar förutsättningar för olika yrken och inom alla samhällsområden.

| *Ämnesspecifika begrepp*

- Ord, begrepp och symboler inom ämnet teknik för att till exempel samtala om teknik och utvärdera arbetsprocesser.

KURSPLANER FÖR GRUNDSÄRSKOLANS ÄMNESOMRÅDEN

Estetisk verksamhet

Centralt innehåll

| I årskurs 1–3

| *Estetisk framställning*

- Olika sätt att skapa, till exempel imiterande och fritt.
- Färg, form och struktur. Deras betydelse för bilders och föremåls uttryck.
- Fotografering och filmande.
- Rytmiik, rim och ramsor.
- Spel på musik- och rytminstrument.
- Rollspel, till exempel utifrån sagor, händelser och känslor.
- Dramatisering av berättelser med ljud, musik och rörelse.
- Slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, översäganden och framställning.
- Hur färg, form och material påverkar slöjdföremåls uttryck.

| *Material, redskap och tekniker*

- Material som kan användas vid framställning av bilder och föremål, till exempel färg, lera, metall, textil och trä.
- Verktyg, redskap och instrument som kan användas i estetisk verksamhet.
- Bildtekniker, till exempel teckning, målning och modellering.
- Hantverkstekniker med olika material, handverktyg och redskap.

| *Estetisk verksamhet i samhället*

- Bilder, film, musik, sång, dans och hantverksföremål från olika kulturer och traditioner.
- Bilder som är aktuella för eleven och vilket budskap de förmedlar.
- Några slöjdmaterials ursprung och användning.
- Musik som knyter an till elevens vardagliga och högtidliga sammanhang.

| *Ämnesspecifika begrepp*

- Ord, begrepp och symboler inom ämnesområdet estetisk verksamhet för att till exempel kommunicera om bilder, musik och slöjd.

Estetisk framställning

- Olika sätt att skapa, till exempel imiterande och fritt.
- Färg, form och struktur. Deras betydelse för bilders och föremåls uttryck.
- Fotografering och filmande.
- Sång- och danslekar.
- Spel på musik- och rytminstrument.
- Digitala verktyg för ljud- och musikskapande.
- Rollspel, till exempel utifrån sagor, händelser och känslor.
- Dramatisering av sånger och berättelser med ljud, musik och rörelse.
- Slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden och framställning. Hur delarna i arbetsprocessen samverkar till en helhet.
- Hur färg, form och material påverkar slöjdföremåls uttryck.
- Presentationer och framträdanden, såväl med som utan digitala verktyg.

Material, redskap och tekniker

- Material som kan användas vid framställning av bilder och föremål, till exempel färg, lera, metall, textil och trä.
- Verktyg, redskap, instrument och maskiner som kan användas i estetisk verksamhet.
- Bildtekniker, till exempel teckning, målning och modellering.
- Bildhantering, såväl med som utan digitala verktyg.
- Hantverkstekniker med olika material, handverktyg och redskap.
- Arbetsbeskrivningar, såväl med som utan digitala verktyg.

Estetisk verksamhet i samhället

- Bilder, film, musik, sång, dans och hantverksföremål från olika kulturer, traditioner och tidsepoker.
- Reklam- och nyhetsbilder och andra för eleven aktuella bilder. Hur de är uppbyggda och vilket budskap de förmedlar.
- Några slöjdmaterials ursprung och användning.
- Musik som knyter an till elevens vardagliga och högtidliga sammanhang.

Ämnesspecifika begrepp

- Ord, begrepp och symboler inom ämnesområdet estetisk verksamhet för att till exempel kommunicera om bilder, musik och slöjd och för att utvärdera arbetsprocesser.

I årskurs 7–9

Estetisk framställning

- Olika sätt att skapa, till exempel imiterande och fritt.
- Färg, form och struktur. Deras betydelse för bilders och föremåls uttryck.
- Fotografering och filmande.
- Sång- och danslekar.

- Spel på musik- och rytminstrument.
- Digitala verktyg för ljud- och musikskapande samt bildframställning.
- Rollspel, till exempel utifrån händelser och känslor.
- Dramatisering av sånger och berättelser med ljud, musik och rörelse.
- Slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden och framställning. Hur delarna i arbetsprocessen samverkar till en helhet.
- Hur färg, form och material påverkar slöjdföremåls uttryck.
- Presentationer, framträdanden och redovisningar, såväl med som utan digitala verktyg.

| *Material, redskap och tekniker*

- Material som kan användas vid framställning av bilder och föremål. Deras kombinationsmöjligheter med varandra och med andra material, till exempel nyproducerade och återanvända material. Hur materialen kan kombineras med digital teknik.
- Verktyg, redskap, instrument och maskiner som kan användas i estetisk verksamhet.
- Bildtekniker, till exempel teckning, målning och modellering.
- Bildhantering, såväl med som utan digitala verktyg.
- Hantverkstekniker med olika material, handverktyg och redskap.
- Arbetsbeskrivningar, såväl med som utan digitala verktyg.

| *Estetisk verksamhet i samhället*

- Bilder, film, musik, sång, dans och hantverksföremål från olika genrer, kulturer, traditioner och tidsepoker.
- Reklam- och nyhetsbilder och andra för eleven aktuella bilder. Hur de är uppbyggda och vilket budskap de förmedlar.
- Några slöjdmaterials ursprung och användning.
- Konst, arkitektur och design i samhället.
- Mode och trender i ungdomskulturen. Vad de kan signalera och hur de kan påverka individen.
- Musik som knyter an till elevens vardagliga och högtidliga sammanhang.

| *Ämnesspecifika begrepp*

- Ord, begrepp och symboler inom ämnesområdet estetisk verksamhet för att till exempel kommunicera om bilder, musik och slöjd och för att utvärdera arbetsprocesser.

Centralt innehåll

I årskurs 1–3

Samspela, tala och samtala

- Grundläggande kommunikativa mönster och strukturer: turtagning, att initiera och avsluta samspel eller samtal.
- Kommunikation i olika sammanhang, till exempel under rasten eller med digitala verktyg.
- Känslor, hur de kan uttryckas och tolkas.
- Kroppsspråk, tecken eller tal.
- Kommunikationsverktyg. Hur de kan användas för att förstärka kommunikation.

Tolka och förstå

- Bok- och bildsamtal. Berättande texter och poetiska texter för barn: rim, ramsor, sånger, bilderböcker och sagor.
- Tolka kommunikativa uttryck, till exempel kroppsspråk, tecken eller tal.
- Ordbilder utifrån elevens erfarenhet och intresse.
- Bokstavsformer och ljud utifrån elevens erfarenhet och intresse.

Informationssökning

- Information i vardagssituationer, till exempel scheman och symboler, såväl med som utan digitala verktyg.

Ämnesspecifika begrepp

- Ord, begrepp och symboler inom ämnesområdet kommunikation, till exempel för att samspela med andra.

I årskurs 4–6

Samspela, tala och samtala

- Grundläggande kommunikativa mönster och strukturer: turtagning, att initiera, upprätthålla och avsluta samspel eller samtal.
- Kommunikation i olika sammanhang och miljöer, till exempel i skolbiblioteket eller med digitala verktyg.
- Känslor, hur de kan uttryckas och tolkas.
- Kroppsspråk, tecken eller tal. Hur avsikt kan uttryckas på olika sätt.
- Kommunikationsverktyg. Hur de kan användas för att förstärka kommunikation.

- Bok- och bildsamtal. Berättande texter och poetiska texter för barn: rim, ramsor, sånger, bilderböcker, kapitelböcker, sagor och myter.
- Tolka kommunikativa uttryck, till exempel kroppsspråk, tecken eller tal.
- Ordbilder utifrån elevens erfarenhet och intresse.
- Bokstavsformer och ljud utifrån elevens erfarenhet och intresse.
- Handstil och att skriva med digitala verktyg.
- Möjligheter och risker vid egen kommunikation i digitala medier.

| *Informationssökning*

- Information i vardagssituationer, till exempel scheman, symboler och instruktioner, såväl med som utan digitala verktyg.
- Informationssökning i olika medier och källor, till exempel tidningar och sökmotorer på internet.

| *Ämnesspecifika begrepp*

- Ord, begrepp och symboler inom ämnesområdet kommunikation, till exempel för att samspela med andra.

| **I årskurs 7–9**

| *Samspela, tala och samtala*

- Kommunikation i olika sammanhang och miljöer, till exempel i affären eller med digitala verktyg.
- Känslor, hur de kan uttryckas och tolkas.
- Kroppsspråk, tecken eller tal. Hur avsikt kan uttryckas på olika sätt.
- Språkets struktur, ordföljd och meningsbyggnad.
- Kommunikationsverktyg. Hur de kan användas för att förstärka kommunikation.

| *Tolka och förstå*

- Bok- och bildsamtal. Berättande texter och poetiska texter för barn och unga: rim, ramsor, sånger, kapitelböcker, lyrik, dramatik, sagor och myter.
- Tolka kommunikativa uttryck, till exempel kroppsspråk, tecken eller tal.
- Ordbilder utifrån elevens erfarenhet och intresse.
- Bokstavsformer och ljud utifrån elevens erfarenhet och intresse.
- Handstil och att skriva med digitala verktyg.
- Möjligheter och risker vid egen kommunikation i digitala medier.

| *Informationssökning*

- Information i vardagssituationer, till exempel scheman, symboler och instruktioner, såväl med som utan digitala verktyg.
- Informationssökning i olika medier och källor, till exempel tidningar, uppslagsböcker, bibliotek och sökmotorer på internet.

- Ord, begrepp och symboler inom ämnesområdet kommunikation, till exempel för att samspela med andra.

Motorik

Centralt innehåll

| I årskurs 1–3

| Rörelse

- Grundläggande motoriska rörelser. Lekar, danser och rörelser till musik, såväl inomhus som utomhus.
- Finmotorik, till exempel handgrepp och ansiktsmotorik.
- Rörelser i vatten.

| Hälsa och livsstil

- Klädsel för olika aktiviteter.
- Samtal om upplevelser av olika fysiska aktiviteter.

| Friluftsliv och utevistelse

- Undersöka närmiljön, till exempel skolgården.
- Rörelseaktiviteter i natur- och utemiljöer under olika årstider.
- Hänsynstagande och säkerhet i samband med fysiska aktiviteter.

| Ämnesspecifika begrepp

- Ord, begrepp och symboler inom ämnesområdet motorik för att till exempel kommunicera om rörelse.

| I årskurs 4–6

| Rörelse

- Grundläggande motoriska rörelser. Deras sammansatta former i redskapsövningar, lekar, danser och rörelser till musik, såväl inomhus som utomhus.
- Finmotorik, till exempel handgrepp och ansiktsmotorik.
- Lekar, danser och andra rörelseaktiviteter och deras regler.
- Rörelser i vatten, till exempel balansera, flyta och simma i mag- och rygg-läge.

| Hälsa och livsstil

- Samband mellan rörelse och hälsa.
- Klädsel för olika aktiviteter samt betydelsen av omklädning och dusch.

- Förebyggande av skador, till exempel genom uppvärmning och allsidig träning.
- Samtal om upplevelser av olika fysiska aktiviteter.

| *Friluftsliv och utevistelse*

- Undersöka och orientera sig i närmiljön.
- Rörelseaktiviteter i skiftande natur- och utemiljöer under olika årstider. Allemansrättens grunder.
- Hänsynstagande och säkerhet i samband med fysiska aktiviteter.

| *Ämnesspecifika begrepp*

- Ord, begrepp och symboler inom ämnesområdet motorik för att till exempel kommunicera om rörelse och hälsa.

| **I årskurs 7–9**

| *Rörelse*

- Grundläggande motoriska rörelser. Deras sammansatta former i redskapsövningar, lekar, danser och rörelser till musik, såväl inomhus som utomhus.
- Finmotorik, till exempel handgrepp och ansiktsmotorik.
- Lekar, danser och andra rörelseaktiviteter och deras regler.
- Rörelser i vatten, till exempel balansera, flyta och simma i mag- och rygg-läge.

| *Hälsa och livsstil*

- Olika träningsformer och hur de utvecklar kondition, styrka och smidighet.
- Samband mellan rörelse, hälsa och livsstil.
- Klädsel för olika aktiviteter samt betydelsen av omklädning och dusch.
- Arbetsställningar och belastningar vid fysiska aktiviteter. Förebyggande av skador, till exempel genom uppvärmning och allsidig träning.
- Samtal om upplevelser av olika fysiska aktiviteter och träningsformer, kroppsuppfattning och självbild.

| *Friluftsliv och utevistelse*

- Undersöka och orientera sig i närmiljön, såväl med som utan digitala verktyg.
- Rörelseaktiviteter i skiftande natur- och utemiljöer under olika årstider. Allemansrättens grunder.
- Hänsynstagande och säkerhet i samband med fysiska aktiviteter.
- Planera och genomföra olika friluftaktiviteter.

- Ord, begrepp och symboler inom ämnesområdet motorik för att till exempel kommunicera om rörelse, hälsa och livsstil.

Vardagsaktiviteter

Centralt innehåll

| I årskurs 1–3

| *Vardagsrutiner och vardagsmiljö*

- Recept och instruktioner och hur de kan följas.
- Bakning och matlagning och olika metoder för detta.
- Hygien och rengöring vid hantering och tillagning av livsmedel.
- Rutiner vid inköp.
- Återvinning och hur den fungerar.
- Redskap som används i hemmet.
- Olycksrisker i hemmet och hur de kan förebyggas.

| *Omvärld*

- Närmiljön och dess traditioner och högtider.
- Platser i närmiljön som har betydelse för eleven.
- Några kristna och andra högtider och några av de vanligaste psalmerna och sångerna.
- Samhällsfunktioner och samhällsservice i närsamhället, till exempel polis och bibliotek. Metoder för att söka information, såväl med som utan digitala verktyg.
- Yrken och verksamheter i samhället.
- Aktuella frågor i samhället med betydelse för eleven.

| *Leva tillsammans*

- Livsfrågor med betydelse för eleven, till exempel kamratskap och könsroller.
- Ansvarsfullt agerande vid egen användning av digitala och andra medier.
- Hur demokratiska beslut fattas i skolan, till exempel vid elevråd och klassråd.
- Regler med betydelse för eleven. Trafikregler och säkert beteende i trafiken.

| Ämnesspecifika begrepp

- Ord, begrepp och symboler inom ämnesområdet vardagsaktiviteter för att till exempel kommunicera om vardagsliv och samhälle.

Vardagsrutiner och vardagsmiljö

- Recept och instruktioner och hur de kan läsas och följas.
- Bakning och matlagning och olika metoder för detta.
- Rutiner för måltider.
- Hygien och rengöring vid hantering, tillagning och förvaring av livsmedel.
- Samband mellan mat och hälsa.
- Rutiner vid inköp. Planering och genomförande.
- Konsumentkunskap, till exempel kvalitet och jämförpris.
- Återvinning och hur den fungerar.
- Redskap, verktyg och teknisk utrustning som används i hemmet.
- Olycksrisker i hemmet och hur de kan förebyggas.

Omvärld

- Närmiljön och dess historia, traditioner och högtider.
- Sverige och platser som har betydelse för eleven.
- Några religiöst motiverade levnadsregler och berättelser från kristendom, islam och judendom.
- Samhällsfunktioner och samhällsservice, till exempel räddningstjänst och sjukvård samt fritids- och kulturutbud i närsamhället. Metoder för att söka information, såväl med som utan digitala verktyg.
- Yrken och verksamheter i samhället.
- Aktuella frågor i samhället med betydelse för eleven.
- Information i såväl digitala som andra medier.

Leva tillsammans

- Livsfrågor med betydelse för eleven, till exempel kamratskap, könsroller och jämställdhet.
- Ansvarsfullt agerande vid användning av digitala och andra medier.
- Vad demokrati är och hur demokratiska beslut fattas, samt alla barns rättigheter, till exempel enligt barnkonventionen.
- Regler och lagar med betydelse för eleven. Trafikregler och säkert beteende i trafiken.

Ämnesspecifika begrepp

- Ord, begrepp och symboler inom ämnesområdet vardagsaktiviteter för att till exempel kommunicera om vardagsliv och samhälle.

I årskurs 7–9

Vardagsrutiner och vardagsmiljö

- Recept och instruktioner och hur de kan läsas och följas.
- Bakning och matlagning och olika metoder för detta.
- Rutiner för måltider och hur måltider kan arrangeras för att skapa gemenskap och välbefinnande.

- Hygien och rengöring vid hantering, tillagning och förvaring av livsmedel.
- Samband mellan mat och hälsa.
- Rutiner vid inköp. Planering och genomförande.
- Konsumentkunskap, till exempel kvalitet och jämförpris.
- Återvinning och hur den fungerar.
- Tvätt, rengöring och vård av olika material och ytor i hemmet. Miljövänliga metoder för detta.
- Redskap, verktyg och teknisk utrustning som används i hemmet.
- Olycksrisker i hemmet och hur de kan förebyggas.
- Arbetsfördelning i hemmet ur ett jämställdhetsperspektiv.

| *Omvärld*

- Närmiljön och dess historia, kulturarv, traditioner och högtider.
- Sverige och världen, platser som har betydelse för eleven.
- Kristendomen i det svenska samhället förr och nu.
- Några religiöst motiverade levnadsregler och berättelser från hinduism och buddhism.
- Samhällsfunktioner och samhällsservice. Metoder för att söka information, såväl med som utan digitala verktyg.
- Utbildningsvägar, yrken och verksamheter i samhället samt entreprenörskap.
- Aktuella frågor och debatter i samhället.
- Reklam och information i såväl digitala som andra medier.

| *Leva tillsammans*

- Livsfrågor med betydelse för eleven, till exempel gott och ont, rätt och orätt, jämställdhet och relationer.
- Ansvarsfullt agerande vid användning av digitala och andra medier.
- Värdegrund, demokrati och alla människors lika värde.
- Regler och lagar med betydelse för eleven. Trafikregler och säkert beteende i trafiken.

| *Ämnesspecifika begrepp*

- Ord, begrepp och symboler inom ämnesområdet vardagsaktiviteter för att till exempel kommunicera om vardagsliv och samhälle.

Verklighetsuppfattning

Centralt innehåll

I årskurs 1–3

Människa, djur och natur

- Människans upplevelser med hjälp av olika sinnen.
- Människokroppen och kroppsdelars namn.

- Växter och djur, deras namn och levnadsmiljöer.
- Återkommande mönster i naturen, till exempel dygn, årstider och väder typer.

Tid

- Tidsuppfattning, till exempel länge, före och strax.
- Uttryck för tid som beskriver nutid, dåtid och framtid samt uppdelning av tid, till exempel morgon, veckodag och årstid.
- Planering av händelser i tidsföljd och tidsåtgång för aktiviteter.

Rum

- Lägesord och hur de används för att beskriva placering i rummet, till exempel här, under och framför.
- Avstånd, riktning, riktmärken och kännemärken och hur de används vid förflyttning.

Kvalitet

- Likheter och olikheter. Hur föremål kan jämföras utifrån sina egenskaper.
- Strukturer och egenskaper hos olika material och hur de kan upplevas, till exempel varmt, blankt och mjukt.

Kvantitet

- Längd, volym och massa och hur de kan storleksordnas och jämföras.
- Heltal. Hur de benämns, storleksordnas och används för att ange antal och ordning. Ramsräkning.
- Sedlar och mynt.
- Att betala med pengar och digitala betalningssätt.
- Räknesätt i praktiska situationer.

Orsak och verkan

- Metoder och strategier för att påverka situationer och lösa problem, till exempel ta på jacka när det är kallt och tända ljuset när det är mörkt.
- Konsekvenser av olika val och handlingar som rör kroppen.
- Risker i närmiljön, till exempel trafik.

Tekniska lösningar

- Undersökande av hur några vardagliga föremål fungerar.
- Hur programmering används för att styra föremål, till exempel för rörelse.
- Redskap, teknisk utrustning och digitala verktyg i närmiljön. Hur de används på ett ändamålsenligt och säkert sätt.

- Ord, begrepp och symboler inom ämnesområdet verklighetsuppfattning för att till exempel kommunicera om människa, djur och natur.

| I årskurs 4–6

| *Människa, djur och natur*

- Människans upplevelser av ljus, ljud, temperatur, smak och doft med hjälp av olika sinnen.
- Människokroppen och kroppsdelars namn och funktioner.
- Pubertet och hur den inverkar på individen. Sexualitet, kärlek och olika slags relationer.
- Växter och djur, deras namn och levnadsmiljöer.
- Återkommande mönster i naturen, till exempel dygn, årstider och väder-typer. Hur detta kan påverka människor, djur och växter.
- Vattnets olika former och kretslopp i naturen.

| *Tid*

- Tidsuppfattning, till exempel länge, före och strax.
- Uttryck för tid som beskriver nutid, dåtid och framtid samt uppdelning av tid, till exempel morgon, veckodag och årstid.
- Planering av händelser i tidsföljd och tidsåtgång för aktiviteter.

| *Rum*

- Lägesord och hur de används för att beskriva placering i rummet, till exempel här, under och framför.
- Avstånd, riktning, riktmärken och kännemärken och hur de används vid förflyttning.
- Avbildningar av verkligheten, till exempel bild, foto och film.

| *Kvalitet*

- Likheter och olikheter. Hur föremål kan jämföras, sorteras och kategoriseras utifrån sina egenskaper.
- Strukturer och egenskaper hos olika material och hur de kan upplevas, till exempel varmt, blankt och mjukt.
- Geometriska figurer och namn på några av dessa, till exempel cirkel, kvadrat och triangel.

| *Kvantitet*

- Längd, volym och massa och hur de kan mätas, storleksordnas och jämföras.
- Heltal. Hur de benämns, storleksordnas och används för att ange antal och ordning. Ramsräkning.
- Sedlar och mynt. Hur de kan sorteras efter värde.

- Pengars användning. Vad några vanliga varor kan kosta. Digitala betalningssätt.
- De fyra räknesätten i praktiska situationer.

Orsak och verkan

- Metoder och strategier för att påverka situationer och lösa problem.
- Konsekvenser av olika val och handlingar som rör kroppen.
- Hur människans olika val och handlingar kan påverka naturen och miljön, till exempel källsortering och val av färdmedel.
- Risker i närmiljön, till exempel kemikalier.

Tekniska lösningar

- Undersökande av hur några vardagliga föremål fungerar.
- Föremål där enkla mekanismer såsom hävstänger används för att uppnå en viss funktion, till exempel på lekplatsen.
- Hur datorer används och några av datorns grundläggande delar för inmatning, utmatning och lagring, till exempel tangentbord och skärm.
- Några vardagliga föremål som styrs av datorer och program. Hur programmering används för att styra föremål, till exempel för rörelse.
- Redskap, teknisk utrustning och digitala verktyg i närmiljön. Hur de används på ett ändamålsenligt och säkert sätt.

Ämnesspecifika begrepp

- Ord, begrepp och symboler inom ämnesområdet verklighetsuppfattning för att till exempel kommunicera om människa, djur och natur.

I årskurs 7–9

Människa, djur och natur

- Människans upplevelser av ljus, ljud, temperatur, smak och doft med hjälp av olika sinnen.
- Människokroppen och kroppsdelars namn och funktioner.
- Pubertet och hur den inverkar på individen. Sexualitet, reproduktion, kärlek och olika slags relationer samt preventivmetoder.
- Växter och djur, deras namn, livsvillkor och levnadsmiljöer.
- Återkommande mönster i naturen, till exempel dygn, årstider och väder typer. Hur detta kan påverka människor, djur och växter.
- Vattnets olika former och kretslopp i naturen.

Tid

- Tidsuppfattning, till exempel länge, före och strax.
- Uttryck för tid som beskriver nutid, dåtid och framtid samt uppdelning av tid, till exempel morgon, veckodag och årstid.
- Planering av händelser i tidsföljd och tidsåtgång för aktiviteter.

- Lägesord och hur de används för att beskriva placering i rummet, till exempel här, under och framför.
- Avstånd, riktning, riktmärken och kännemärken och hur de används vid förflyttning.
- Avbildningar av verkligheten och förhållandet mellan original och till exempel bild, foto och film.

| *Kvalitet*

- Likheter och olikheter. Hur föremål kan jämföras, sorteras och kategoriseras utifrån sina egenskaper.
- Strukturer och egenskaper hos olika material och hur de kan upplevas, till exempel varmt, blankt och mjukt.
- Geometriska figurer och namn på några av dessa, till exempel cirkel, kvadrat och triangel.

| *Kvantitet*

- Längd, volym och massa och hur de kan mätas, storleksordnas och jämföras.
- Heltal. Hur de benämns, storleksordnas och används för att ange antal och ordning. Ramsräkning.
- Sedlar och mynt. Hur de kan sorteras efter värde.
- Pengars användning. Vad några vanliga varor kan kosta. Digitala betalningssätt.
- De fyra räknesätten i praktiska situationer.

| *Orsak och verkan*

- Metoder och strategier för att påverka situationer och lösa problem.
- Konsekvenser av olika val och handlingar som rör kroppen.
- Hur människans olika val och handlingar kan påverka naturen och miljön och vad detta innebär för en hållbar utveckling, till exempel källsortering och val av färdmedel.
- Risker i närmiljön, till exempel kemikalier och elektricitet.

| *Tekniska lösningar*

- Undersökande av hur några vardagliga föremål fungerar.
- Föremål där enkla mekanismer såsom hävstänger används för att uppnå en viss funktion, till exempel på lekplatsen och i hemmet.
- Hur datorer används och några av datorns grundläggande delar för inmatning, utmatning och lagring av information, till exempel tangentbord, skärm och hårddisk.
- Några vardagliga föremål som styrs av datorer och program. Hur programmering används för att styra föremål, till exempel för rörelse.
- Redskap, teknisk utrustning och digitala verktyg i närmiljön. Hur de används på ett ändamålsenligt och säkert sätt.

SKOLFS 2018:26 | *Ämnesspecifika begrepp*

- Ord, begrepp och symboler inom ämnesområdet verklighetsuppfattning för att till exempel kommunicera om människa, djur och natur.